

MIHAI BENIUC

VERSURI ALESE

EDITURA PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ
A SOCIETĂȚII SCRITORILOR DIN R. P. R.

1949

Versurile din acest volum sunt împărțite în cicluri, pe ani, după data apariției cărților din care ele au fost extrase. Datele menționate la unele din bucățile alese, privesc momentul redactării lor. „Cântece de Pierzanie” (1938), „Cântece noi” (1940), „Poezii” (1943), „Orașul pierdut” (1943) și „Un om așteaptă Răsăritul” (1946) sunt cărțile din care s’au extras versurile publicate în acest volum. Bucățile din ultimul ciclu „Versuri noi” n’au apărut în volumele anterioare.

1938

DRUM IN SUS

Când voi isbi odată eu cu barda,
Această stâncă are să se crape
Și va țâșni din ea șuvoi de ape!
Băieți, aceasta este arta!

Nu mai umblați mereu după exemple,
Exemplele-s făcute pentru proști.
Din serie de vrei să te cunoști,
Fugi de cărări și nu intra în temple.

— Eu am luat-o fără drum în sus,
Am mărturie urmele-mi de sânge,
Mai urc, și-mi vine câteodată-a plânge
Dar singur duc ce-mi este dat de dus.

16
Și văd aici în juru'mi cum tresaltă
Isvoarele 'nceputurilor sfinte
Și sufletul meu, amețit, se simte
Mai dârz privind la culmea 'naltă.

20
Aicea cu ființele, în Fire,
Minuni plâpânde plămădim din tină,
Cioplim din beznă forme de lumină
Și nu dorim nici jertfă nici iubire.

Iluzii trecătoare nu cunoașteam.
 Știm noi Nimicul dătător de friguri:
 Odată ne va trece peste diguri,
 Și 'n van o să 'ncercăm să ne mai naștem.

Dar Noaptea asta ce-o ținem în brață
 Și de călduri am vrut să se pătrundă,
 Pe veci de veci a devenit fecundă:
 Va înflori vieață din vieață.

INTRARE

Ca țăranul printre snopi de grâu
 Voi intra massiv și greu în vreme,
 Cu un car cât dealul de poeme,
 Murmurând o doină trist, molău.

Nu-mi bat capul ce-or gândi vecinii,
 N'am cosit din holda lor un pai.
 Asudând sub ploile luminii
 Numai anii mei mi-i secerai.

O strujea de vis mi-a fost merinde,
 Un crâmpei de crez prin îndoieli.
 N'am pus preț vreodată pe spoieli,
 Am căutat un razim doar în minte.

Că am fost și beat din când în când
 Ori de vin ori de femei, — se poate.
 Sunt aicea 'n carte scrise toate.
 Una știu: Nu m'am supus la vânt!

Vijelii, ispite au trecut
 Cum trec vara norii peste boltă;
 Ploaia lor de mi-a căzut pe holdă,
 Eu am râs domol, nu m'am temut.

Toată vremea am rămas eu însumi,
Pe la porți domnești n'am fost milog,
N'am știut și nu pot să mă rog,
Nici n'aș vrea s'auză alții plânsu-mi.

Sunt copilul unui neam sărac,
Bieți români ce scormonesc pământul,
Unde-și au părinții lor mormântul.
Tare-mi este neamul ăsta drag.

Ei mi-au fost credința 'n toi de luptă.
Fiul lor, azi poate le sunt tatăl.
Aurul vieții mele iată-l:
Carne sunt din carnea voastră ruptă!

VULTURUL DE FOC

Te uită, vreu să vreu din nou
Cum n'am mai vrut de când am vrut
Pe vremuri, când eram copil,
S'ajung odată cunoscut.

Pe umeri simt crescând aripi
De vultur, nu aripi de înger,
Și, suflete, te-aud cum țipi
Că'n sbor mă leagăn, nu că sânger.

Azurul se deschide larg,
Fug norii speriați în lături
Și iată, suflete, începi
Cu-aripa stelele să mătur.

Tot colbul cerului se'ncurcă
Prin uriașul meu penet
Și luna strigă ca o curcă,
Ascunsă roșie 'n făget.

Cu ciocul spintec pânza-albastră
Și cerurile le deschid.
De-acolo urlu 'n glas de tunet:
„Vedeți că cerul este vid?”.

Iar când voi vrea mai mult să vreau,
M'oi repezi nebun în soare
Și am s'aprend penetul meu
În flacăra-i strălucitoare.

CU SANIE FĂRĂ CLOPOŢEI

Cu sanie fără clopoŢei
Trec peste zăpada și noroiul veacului.
Când am pornit la drum fugarii mei,
Eu nu m'am închinat nici Domnului nici Dracului.

6.
Di! cailor,
Nu vă lăsați,
Sburați ca smei
Inaripați,
Spre creste de vis,
Șpre vis de creste,
Vis nedescris
Nici în poveste!

16.
Nu plătesc la nici o punte vamă,
Nu spun unde merg, nu spun cum mă chiamă,
Și de părerea lumii n'am habar,
Mă laudă, mă'njură în zădar.

Hi! cailor,
Sburați mereu.
Vedeți pe-un nor
Pe Dumnezeu,
Cum ne privește

Intrebător ?
„Unde sfârșește
Smintitul sbor ?“.

In urmă-aud cum oamenii mă sude,
Că țara, greu, pe unde trec se sguode,
In față văd pe Domnul cum se'ncruntă,
Iși pune mâna'n barba lui căruntă...

Cai năzdrăvani !
Acum vi-i rându',
Sburați ca vântul,
Sburați ca gândul,
Să tremure
Subt voi pământul !
De lutul ăsta
Vă desprindeți,
In foc și pară
Vă aprindeți !
Și sus mereu
Spre Dumnezeu !

In jurul meu, un ocean de fulgere,
Porni tăria toată pe distrugere !
Și zboară'n fändări stele și comete!
Ce trăznete și tunete — cereștile trompete !

Hi ! cailor mei !
O vână-mi crap,
Cu sânge am
Să vă adap.
Și de vi-i foame,
Inima
Poftim ! luați-o
Și pe ea !

Moșnege ! lasă drumul slobod,
Să treacă smeii mei în tropot.
De 'mpărăția ta sbor mai departe,
Dincolo de viață și dincolo de moarte !
Pe unde n'a fost până'acum nimic
O lume nouă Eu am să ridic !

Di ! cailor mei,
Nu vă lăsați,
Sburăți ca smeii
Inaripați,
Spre creste de vis,
Spre vis de creste,
Vis nedescris
Nici în poveste.

LA ȘEBIȘ ORI ÎN ALTĂ PARTE...

La Șebiș ori în altă parte
Mereu acelaș dor de ducă
Spre Nu-știu-unde mă usucă,
Mă chinue mereu, mă arde.

Nu sunt acasă nicăieri,
La Cluj, vreau satul și pădurea,
Mă simt la mine doar Aiurea
Și azi îmi pare rău de Ieri.

Visez neconținut un Mâne
Ce n'aș vrea să se facă Azi,
O țară fără de popas,
Un drum care fugind rămâne.

TRECERE

Așa trec peste voi ca Sânti-llie
Pe boltă cu rădvanul lui de foc;
E poate cea mai cruntă vijelie,
E poate numai șagă, numai joc.

Mi-i timpul scurt și ori și ce zăbavă
E-o pierdere ce nu se mai repară.
Dă zor nainte, inimă bolnavă,
Și arde, gând, în vâlvătăi și pară !

Dacă gonesc din urmă nori de smoală,
Cu tunete și biciuri de lumină,
E că le vreau, pe mâne când se scoală,
Copiilor, o zare mai senină.

Visez ca vijeliile cumplite
Ce-au bătuit în aste părți
Ei să le-auză numai povestite,
Să le citească tipărite 'n cărți.

INDOIALA BATE ICURI

*
3. Indoiala bate icuri
Grele 'n mine: „Sunt nimicuri
Toate visurile tale,
Toate versurile tale.

Niciodată n'o să iasă
Luna — palida crăiasă —
Să te 'nvăluie cu raze,
Să te 'nvăluie cu raze.

Vei pieri 'n a viejii ceață
Ca 'n borcanul cu dulceață
Vespea galbenă sau musca,
Vespea galbenă sau musca“.

15
16 Eu tot mândru : „Nu mă tem,
Nu mă tem eu de blestem.
Vreau să fiu și am să fiu,
Am să fiu ce vreau să fiu !“.

CÂNTEC DESPRE MELC

Arând cu talpa trudnic coasta vremii,
Sub zarea lui mioapă 'n coarne moi,
El taie drum încet decis prin foi
Precum poetu 'n aurul poeziei.

— Ce s'a 'ntâmplat în lume-i de-și ascunse
Făptura de moluscă 'n var spirală ?
Mult cumpănit es coarne la iveală
Isoditor în spațiu iar împunse.

Un veac, și a trecut cu greu hotarul
Crestat în ghimpi al unei late frunze.
In față șes, cu ierbi, de om netunse.
Dar cale nu-i. O 'ncepe el, drumarul.

Și urma de argint e după el.
Acestui melc aș vrea să fiu la fel.

FĂT-FRUMOS

Străbat, singur, pădurea.

O vijelie grea

A prăbustit un uriaș stejar în calea mea.

Iar podul peste care era să trec

L-a dus șuvoiul, cu înec.

Și tot șuvoiul a mânat

Bălaurul,

Cu care chibzuiseam să mă bat.

Voiam să scap frumoasa fată de 'mpărat.

Dar nici fata nu știu unde e.

A pierit desigur cu poveștile.

S'a dus și împăratul, împărăția-i moartă,

N'am s'o mai găsec pe nici o hartă.

Și mă duc, mă duc mereu pe-un drum

Ce se pierde 'n depărtări de fum.

Poate, poate totuși undeva

Se ascunde Cosânzeana mea.

Imi asvârlu buzduganu 'n zări,

Nouă țări colind și nouă mări.

Am ajuns ? Nu am ajuns ? Nu știu,

În jurul meu nu văd decât pustiu.

Să mă 'ntorc e poate mult mai bine.

Alții vor avea folos de mine.

Oamenii, în drumurile mele,

Se sbăteau jucând în lanțuri grele...

Măiculiță, spada mea săracă,

Oare de te-oiu scoate eu din teacă ?

Uite 'n zare, oamenii așteaptă

Cearcă să le-aduci o zi mai dreaptă !

TOVARĂȘII COPILĂRIEI

Am venit iarăși la voi.
 Mi se făcuse dor
 De apa sonoră a Desnei,
 De culmile cu pălme Dealului Mare,
 — Deacolo voiam să ating în copilărie cerul cu mâna —
 Și mai cu seamă de voi, tovarăși ai copilăriei mele.
 — Nu m'am schimbat deloc ?
 Da, peste mine Timpul trece ca peste Piramide.
 Dar voi n'ați învățat istorie și nu știți ce spun.
 A fost o glumă doar, voiam să spun că nu mor niciodată.

Voi însă știți că numai Pleșcuța
 Stă lângă sat de când veacul
 Ca un dulău cu capul pe labe
 Și n'o macină nici ploile, nici vântul, nici Timpul.
 Iar omul se schimbă ca anotimpurile
 Și trece ca undele Desnei.
 Chiar voi v'ați schimbat mult, de când nu v'am văzut.

Vă mai cunosc doar în copiii voștri.
 Ochii lor mă privesc ca murile coapte din tufiș
 Ori ca albăstrițele din lanul de grâu
 Și nu mă cunoaște niciunul.

Voi ce priviți așa ciudat la mine ?
 Nici voi nu mă cunoașteți ?
 Ori nu mai mă socotiți de al vostru.
 Ci spuneți o vorbă !
 De ce v'au rămas gurile ca niște clopote fără limbă ?

Nu mai răsună în voi ca 'ntr'un ghioc
 Povestea minunată a prunciei ?
 Cum alergam ca furtuna
 În fugă nebună, pe bețe !
 Hi ! cal năzdrăvan, până unde se bat munții în capete !

Pe-atunci credeam aieva în basmul Cosânzenii.
 — Câte cuiburi de păsări n'am lăsat pustiite.
 Numai rânduneaua era sfântă
 Și putea să-și crească liniștită
 Puii cu gură largă, de aur, în cuibul de lut.
 Azi, abia dacă mai este ceva sfânt pe lume !
 De-aceea tăceți și voi.
 Nu vă mai încălzesc cele trecute.
 În locul verilor de-odinioară,
 Când înotam ca niște pești de bronz
 În undele gâlcevitoare
 Ori stăteam tolăniți ca zeități mărunte
 Pe nisipul arzător
 Impetritat cu tufe de arini și răchite, —
 În sufletul vostru a pătruns

Vara cu muncă din zori până 'n noapte.
Vă place mai mult hârșăitul coasei
Prin holda de grâu, orz sau secară,
Decât ciocârlia cântând nevăzută 'n văzduh.
Asudând printre snopii trântiți la pământ
Și îngrijorați de norii ce întunecă apusul,
Nu vă mai gândiți la zilele frumoase
Când rătăceam cu undița pe vale
Smulgând din apă peștii ca argintul.

Iarna, puneam câinele în săniuță,
Ca să știe și el ce bine-i să te poarte alții.
Ne era frig numai la nas
Și nu ne păsa deloc de amenințările mamei.
Acum stați adunați lângă vatră,
Beți, dintr'o singură sticlă, țuica nu prea tare,
Injurați domnii
Și nu știți cum să vă plătiți dările.

Nici toamnele, nici primăverile de altădată
Nu au lăsat urme în voi,
Cum nu lasă valul ce trece pe-un mal de nisip.
Eu numai am păstrat amintirea lor întreagă
Inscrisă în inimă
Ca anii cercuiți
În trunchiul stejarului.

3.
Nu afară, în mine sunt urmele copilăriei.
Dar ce folos. Nu mă pot închide în trecut
Ca omida în gogoșa de mătasă.
Vieța urlă 'n mine ca un lup flămând,
Rătăcind prin pustiul codrilor.
De-aceea poate colindai pământul.
Și n'am găsit nimic.
Numai granițe, granițe peste tot
Și porți zăvorâte cu lanțuri și chingi de oțel.
Voi, stând aici pe loc, vă găsirăți rostul.
Dar poate nu e dat oricui
Să 'nalțe un altar căminului.

Pe unii-i poartă stele fără noroc
Pe toate drumurile vieții.
Și eu sunt unul de-acela.
Rătăcesc ca un câine fără stăpân
Vieța 'n lung și lat.
Dar nu port pe grumaz urmele lanțului.
Aș rupe cu dinții cătușele de pe mâini
Ori mi-aș mușca mâinile
Lăsându-le 'n cătușe dușmanilor :
32
Libertate, libertate,
Pentru tine...

— Ci trebuie să plec !
Sunt multe de făcut în țara noastră.
Va fi mare clocot și chiot în crama vieții.
Și voi veți călca poate 'n picioare
Strugurii putrezi de copti,
Din care-avem să stoarcem
Vinul de vieață lungă
Al Neamului nostru !

AICEA PRINTRE ARDELENI...

Aicea printre Ardeleni mă simt acasă.
In fiecare văd un nepot de-al lui Horia, de-al lui Iancu.

Ai ! ce s'or mișca 'ntr'o bună zi Munții Apuseni,
Ce s'or urni din loc, ca urieșii !

Mi-am ridicat privirile spre cer,
Dar nu-mi spune nimic mătreața lui de stele
Nici luna lustruită ca tingirea.
Îmi pun în schimb urechea pe inima țării
Și-aud bătăi neregulate prin gemete surde...
Freamătă pădurea românească,
Ca 'n preajma vijeliei !

Mi-am culcat capul pe lutul străbun
Alături cu alții
Ce mestecă prin somn cuvinte fără sens.
Și-am vrut să dorm.
Eu însă-aud, în noaptea ce se lasă,
Șuer de piatră pe tăiș de coasă...

POEȚILOR TINERI

Pe Eminescu noi poeții fineri,
Zădarnic încercăm, nu-l vom ajunge.
Cântecele lui fără seamăn
Sunt pentru noi miraj de neatins.
Caravana noastră trecătoare
Aleargă după oaza visurilor lui
Și oaza aleargă mereu la fîl de departe
În zare.

Dar Eminescu nu cuprinse tot
În stihurile lui dumnezeiești.
Durerea românească-i mult mai mare
Și n'o cuprinde toată niciun cântec.

Poeți, poeți !
Vă puneți urechea pe inima țării
Și-i ascultați bătăile neregulate.
Spuneți-mi ce e aceasta ?
De ce-i bolnavă oare țara noastră ?
A putrezit stejarul românesc ?
Il rod la rădăcină viermii tainic
De-și clatină coroana a cădere ?
De ce atâtea crengi uscate 'n vîrf,

Atâta vâsc
Și-atâtea frunze veștede ?
Ce 'nseamnă tânjirea aceasta ?

Pe Eminescu noi poeții tineri,
Zădarnic încercăm, nu-l vom ajunge.
Dar Eminescu nu cuprinse tot
In stihurile lui dumnezeiești.
Durerea românească-i mult mai mare
Și n'o cuprinde toată niciun cântec.

Cât despre mine, ce să vă spui ?
Eu nu am darul versului decât în mică măsură.
Prefer să spun în proză ce gândesc.
Și mai presus de toate îmi place să tac.
Dar câteodată mă copleșește tristețea
Și-atuncea trebuie să scriu.
Ca fluxul mării
Cresc în mine durerile — valuri,
Sfărmând în drumul lor cotropitor
Zăgazurile puse cu învăț.
Suferințele gloatei neștiutoare
Clocotesc în mine ca viforul.
Mă simt din nou țăranul de pe Crișuri
Și-mi reînvie 'n minte vremea lancului.
Ah ! domnii, domnii...

Nu cu penița,
Cu ascuțișul coasei
Imi scriu poemele sălbatice.
Cuvintele-mi zboară de foc și de plumb
5. Ca gloanțele din flinte !
Să lase rană vie orice vers al meu
In cititor,
Să-i sângere de durerea neamului
Inima 'mpietrită !

Ce știu ?
Poate nu asta e arta.
Poate-am greșit.
Când luna trece grăbită pe cer
Ascunzându-și fața după norii străvezii,
Mă gândesc cu o mică părere de rău :
De ce să fii mereu atât de singur ?
E undeva departe o femeie,
Care te-așteaptă...

Mângâierile căminului
Sunt poate mai plăcute
Decât veșnica luptă
Și rătăcirile fără capăt.
N'ar trebui să-ți lunece printre degete,
Ca un pește de argint,
Tinerețea.

In clipele astea de grea solitudine
O iau razna prin noapte
Şi colind fără ţintă
Toate străzile oraşului.
Ori mă înfund abătut
In vreo cârciumă proastă,
Din cartierele sărace,
Şi-mi torn peste rănile vieţii
Vinul acru.

14- Şi totuşi cred într'o lumină nouă.
Dar pentru asta, noi poeţii
Trebue să ştim pe care coardă
E de sunat.
Nu-i timp acum de cântece duioase,
De lună şi dragoste.
Ca murmurul izvoarelor
Şi şopotul frunzei,
S'aud mai tare gemetele surde
Din pieptul mulţimilor.
Descântece şi blesteme ne trebue !
Ca vracii să vârîm în viaţă
Febra mişcării.
Să plesnească odată gogoşa prezentului,
Ca să vedem ieşind din ea
Fluturele vieţii noi.

Din zările de sânge și de scrum,
Ca o minune nouă să răsară,
Călare pe Destin,
Omul !

Ne-or îngropa probabil fără urmă
Dărâmăturile Istoriei.
Se vor așterne peste noi
In straturi nepătrunse
Zăpezile uitării.
Viața noastră consumată
In pară și flăcări
Nu va lăsa fosile și vestigii
Pentru muzeele de-apoi.
Bolizi fulgerători,
Prevestitoare comete
Vom trece pe zările Timpului,
Stingându-ne lumina de o clipă
In veșnicul Nimic. //

Ci din cenușa noastră risipită
Pe câmpul de luptă al Veacului
Va înflori aștea pentru alții
Frumosul nostru vis de fericire.
Iar bucuria de a crede 'n vis
E pentru noi răsplata cuvenită.

Pe Eminescu noi poeții tineri,
Zădarnic încercăm, nu-l vom ajunge,
Dar poate noi avem destinul falnic
De a suna din trâmbițele Morții
Sfârșitul Veacului,
Și de-a vesti mulțimilor flămânde
O Viață nouă ! //

URSUL ROMÂNESC

Oraşul râde şi petrece,
Hueşte 'n chihot, urlă strada,
Boerul dă un leu, când trece
Prin faţa lui jucând parada !
Dansează ursul românesc !

Prin nas i-au petrecut verigă,
Şi tot mai mormăie urâtul,
Mai mormăe, dar nu prea strigă,
Că-i trage cu veriga râtul !
Dansează ursul românesc.

E mare ridicată 'n labe
Şi blândă fiara fioroasă.
Prin blană-i numeri coaste slabe.
Dar nu se lasă, nu se lasă :
Dansează ursul românesc !

De două mii de ani dansează,
L-au prins de pui în miez de codru,
Hei ! codru ăla-l tot visează
Dar să mai scape nu e modru :
Dansează ursul românesc.

Oraşul râde şi petrece,
Hueşte 'n chihot, urlă strada,
Boerul dă un leu, când trece
Prin faţa lui jucând parada :
Dansează ursul românesc !

POVESTE DE CRACIUN

3 La noi, copiii de țărani,
 Moș-Crăciun nu 'ndatina să vină.
 Avea însă notarul doi băieți
 Și popa o fetiță.
 Ei ! ce lucruri minunate, minunate
 Le aducea lor Moș-Crăciun de sfântul praznic !
 Ceasuri întregi ne minunam din drum
 De bradul ce se străvedea prin geamuri.
 Nu ne păsa că degerăm de frig.
 Când aprindeau în brad luminile de ceară
 Și strălucea de aur și argint tot pomul
 Incărcat cu bunătăți necunoscute nouă,
 Ochii noștri se holbau ca cepele.
 16 * Iar când ne 'ngrămădeam prea mulți în drum,
 Venia argatul Ion, să ne păfuge.
 Și ce făloși erau copiii domnilor !
 Dar și aveau de ce !
 La cel mai mare al notarului
 I-aduse într'un rând un căl bălan.
 Ai ! ce mai căl !
 Al meu, tăiat din lemn de corn,
 Pe care-l foloseam să măn și vitele,
 Nici pe departe n'aducea cu-acela.

Te legănai pe el ca în povești !
Odată m'au lăsat chiar să-l încalec.
Am dat în schimb o praștie
La care meșterisem multă vreme.
Puteai să tragi cu dânsa drept la țință
Și vrabia o doborai ca untul.
Dar numai eu !
Băiatul domnului notar
A spart un geam cu ea
Și-atunci i-a dat-o tatăl său de cap.

La un Crăciun, mi-aduc aminte,
Am întrebat și eu pe mama :
„Mamă, la noi de ce nu vine-odată Moș-Crăciun ?“
Iar mama s'a făcut că-i supărată
Și nu a zis nimic.
Mie-mi pare însă că-i venea să plângă.
De-aceea tăcea.
Invârtea cu-o lingură de lemn
Prin cratița în care sfârâia rântașul,
Și mormăia că-o ustură, de ceapă, ochii..

Pe urmă am aflat povestea
Cu Moș-Crăciun.
Am auzit-o dela servitoarea popii,
Care fusese la 'mbrăcatul pomului.

Copiii de domn nu le venea să creadă.
Dar eu m'am bucurat în sinea mea
Că nu e nici un Moș-Crăciun,
Ca să cinstească numai pe bogați...

S'au scurs de-atuncea douăzeci de ani.
* N'am mai prăznuit de fel Crăciunul.
Ca o cometă pe bolta stelelor fixe
Am rătăcit printre semeni,
Și nu mi-am găsit locul nicăieri.
Azi, port mai mult de-un sfert de veac pe umeri.
Sosit din nou în punctul de plecare,
Imi plimb privirea tristă împrejur.

13 Florile dalbe, florile dalbe ca altădată
Acopăr cu un strat de nea pământul.
Dar și în părul meu sălbatic
A prins ninsoarea firelor de-argint.
Incolo, nu-i nimic schimbat.
Ca 'n horă viața dăntue pe loc,
Rotindu-se în jurul unui gol.
Feciorul domnului notar,
Azi avocat la țară,
A târguit un cal frumos de lemn
Pe seama urmașului său fericit.
Eu n'am urmași.
Dar alți copii de țărani

Așteaptă cu jînd să 'ncalece calul
Ce-și leagănă mersul pe loc.
Câțiva copii mai săraci
Au isbutit să 'nfiripe o stea de hârtie.
Cu ea vor vesti la ușa bogaților
Că a sosit mîntuirea.
De două mii de ani.

Imi vine iar să plec și nu știu unde.
Inzăpezite-s drumurile toate.
Și cerul, avalanșă de omăt,
Se surpă peste lumea 'ntunecată.
Auzi prin beznă lupii cum se vaietă?
Ca lame aspre de oțel și ghiață
Îți taie trupul urletele lor.
Ci fie-așa !
Pegasul meu, așterne-te la drum.
Lovește vajnic cu copita 'n noapte,
Să scapere scînteii din ea ca stelele !
Las'să lumineze tot prăpădul !

CELE TREI CORABII

Vasul alb al dragostei curate
A pierit, înșelător miraj.
Port cu ochii 'n zări întunecate
Jugul vremii aspre pe grumaji.

Nu-mi aduce valul care geme
De câț svon de moarte și furtuni,
Uragane, ură și blesteme
Fierb învâlmășitele genuni.

Tot mai des se 'nalță 'n zare trombe
Și cicloane pân' la ceruri sus,
Cad apoi cu tunete de bombe
Pe talazuri roșii în apus.

Oceanul geme, urlă groaznic,
Insula se sgudue 'n temeii :
Pot să stau neturburatul paznic
Lâng 'un far ce nu mai dă scânteii?

Zi de zi vin vase sfărâmate
Ori un hoit pe plajă stă livid,

E un prieten, un dușman, un frate,
Vânturi grele ușa mi-o deschid.

Dar mi-i rece inima ca steiul,
Anii ce-a fost bun, de mult au stors.
Unde, pentru far, să caț uleiul,
Ca să ardă 'n beznă luminos ?

— Nu am ars de tot ! mai am fărăme
Sub cenușă, care nu s'or stânge.
Prin stihii ce prind să se dărâme
Farul meu va lumina cu sânge !

Azi de mine poate au nevoe,
Suflete acum fii înțelept !
Ochii 'n patru, Robinson Crusoe,
Vasul mare astăzi îl aștept.

A sărit în așchii răsăritul,
Zările și-au spart catapeteasma,
Ingrozită a scăpat cuțitul
Sângeros și a tulit-o iasma

Lumii vechi, turbată de mânie.
Roasă până 'n măduvă se surpă
Putredă o 'ntreagă 'mpărăție.
Massele-au mișcat spinarea curbă !

Iar în zări superbă, încruntată,
Peste timp vedenie pe ape
Noui, de vis, nădejilor s'arată.
Mare-i marea, dar abia o 'ncape !

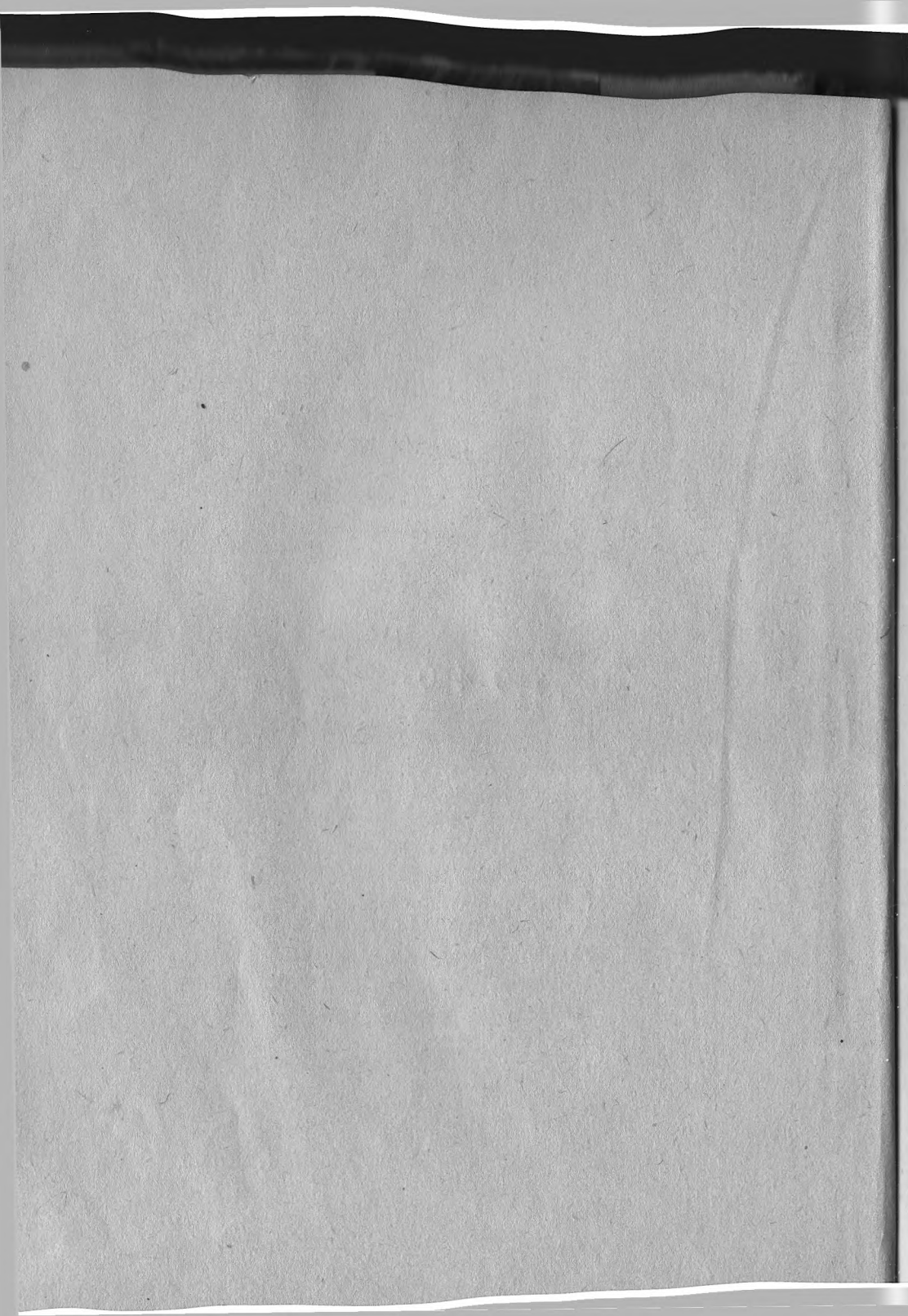
N'a fost vis mai larg de fericire
Să cuprindă fiecare rob,
De când biata noastră omenire
Tot visează rătăcind pe glob.

10. An de an vas roșu 'naintează
Pe talazuri clocotind potrivit.
Ochii mei nu au putut să-l vadă
Cât visam închis în mine schivnic.

Dar acuma văd pe marea largă
Vis de flăcări vasul cum s'avântă
Peste valuri negre să le spargă,
Pentru mult visata pace sfântă.

S. O. S. — luați-mă cu voi,
Și eu sunt sămânță de mulțime,
Vis ce se avântă din noroi.
Aur să sclipească pe 'nălțime!

1940

RASĂRIT

Se tescuește ziua — poamă stoarsă —
Dă glas Octomvre 'n viile naturii.
Ca mustul tânăr soarele se varsă
Pe buza tremurată a pădurii.

Azi-mâine chiotind și eu, și eu
Incep culesul mare al vieții ;
In pieptul meu atârnă tot mai greu,
S'au copt bag-seama strugurii tristeții.

Prieteni ! facem chef cum n'a fost altul.
Din inimă vă torn ca din ulcior.
Cu hore noi vom desfunda înaltul
Tăriilor aprins ca un bujor.

In pas bălăbănit suim pe deal,
Țâșnesc de sânge boabele prea coapte.
Și beți de vinul vechiului Ardeal
Noi desbumbăm de stele Fata Noapte.

In mână strângem luna ca un sân
Și-i rupem vălul de mireasă nouă —
Tovarăși ! vreau cu Noaptea să rămân,
Ca să-i sărut privirile de rouă.

Dar când porumbii zărilor vor prinde
Pe coperişul cerului să joace,
Eu liniştit pe jos mă voi întinde
Învăluit cu-a' morţii reci cojoace.

Voi să veghiaţi! O zi va răsări
Cum alta încă nimeni nu cunoaşte.
Bătrânele păduri vor chivi :
Un tânăr soare munţii grei vor naşte !

SANIA NEBUNĂ

Tineretea mea
Ah tu sanie
Pe cărări de nea
Și pierzanie !

Caii tăi nebuni,
Viața, dragostea,
Spulberă furtuni
Urmărind o stea.

„Și de n'o s'ajung ?” —
Sovăind suspini.
Drumul este lung,
Anii sunt pușini.

Dar un cal ivit
Negru din pământ
(Ochii-i ard cumplit
Coama lui e vânt)

Iute s'a 'nhămat
Și pornesc tustrei.
Drumu-i neumblat
Scapără schintei.

Tinerețea mea
Ah, tu sanie
Pe cărări de nea
Și pierzanie !

LA DRUM

Câte lupte am pierdut în viață
Câte vieți am doborât în luptă
Mărturie inima-mi de ghioță
Și această veche lance ruptă.

Dar cu toate cele petrecute
Sunt în stare iarăși să încep.
Vârf de lance, cine mi te-ascute
Și-mi aprinde vâlvățai în piept ?

Văd cum din împrăștiata stavă
Se desprinde năzdrăvanul mânz,
E sătul de iarbă și otavă,
li voi da un troc de jar la prânz.

Iată 'ntind pe masă ca 'n poveste
Lac-oglină, perie-pădure,
Iarăși văd aieva ce nu este,
Dincolo de negurile sure.

Zână, zână, cât mai sunt pe lume
Nu te uit și nu mă las învins.
Ingânându-l, tainicul tău nume
Mă împinge 'n largul necuprins.

2. Să vă văd balauri de subt poduri !
Iată-mă de crezuri înzăuat,
Vie 'ntunecatele noroduri,
Gata sunt cu toate să mă bat.

PE COLINELE CU LANURI

Pe colinele cu lanuri
Lin lumina plouă 'n ore,
Vântul iscă vechi aleanuri
Prin ovesele sonore.

Din pământ, din vis, din vremuri
A fășnit o ciocârlie,
Frunză — inimă, iar tremuri
Intre dor și bucurie.

Vaci mugind colindă runcul,
Mișcă ierbile cu șuer,
Tolănit pe-o șubă pruncul
Iși cioplește 'ncet un fluer.

Soarele dorind să vază
Pruncul meșter ce direge,
Pe furiș, cu mâni de rază
Frunza 'n lături mi-o alege

Și sub ulmii plini de șoaptă
Vede, gata de mister
Pruncul năzdrăvan ce 'ndreaptă
Fluerul vrăjit spre cer.

COLOANA DE ATAC

Din rândurile noastre încă unul
S'a prăbușit.
Mai suntem ? Nainte ! Nainte !
Altul să ia comanda
Acelor masse de țărani
Ce vin furtună după noi.
Ioane, Tudore sau tu Mihai,
Hai !
Scobiți o groapă și puneți o cruce.
Apoi la drum.
Nainte ! Nainte !
Până 'n seară trebuie să dăm atacul
Chiar de ne ia dracul !
Muntele acesta 'ntreg să cadă,
Să fâlfâie pe creasta-i de zăpadă
Steagul nostru
Ca o flacăra !
Cine plânge ?
Așa-i războiul : cu moarte, cu sânge.
Strigați pe cei ce au rămas.
Până la unul, nu cedăm un pas !
Nainte ! Nainte !

CALEA MOȚULUI

Trece Moțul pe cărare,
Țipă'n beznă o ciuică,
Dintr'un codru iese luna
Mare cât o mămăligă.

Ghiorjăe pe matca văii
Gârla sughițând a foame,
Cineva din pomul nopții
Scutură să cadă poame.

11. Ca un prunc trezit scâncește
Vântul — frunza mi-l ogoaie.
Caii dau să tragă'n lături
La jirezile de paie.

15. Cată moțul în desagă.
Nu găsește. Iar ortacii
I-s departe. Vede luna
Cum o mîncă vârcolacii.

CU FRUNTEA RĂZIMATĂ'N CER

Cu fruntea răzimată'n cer
Și frământând cu pașii lutul
Târăsc în urma mea trecutul,
Căci mase viitoru-l cer.

De neguri, nu disting precis
Indepărtatul roșu țel,
Cred câteodată că mă'nșel,
Că toate nu-s decât un vis.

Dar să mă'ntorc nu mai e chip,
Vin dindărăt urmașii mulți
Setoși, flămânzi, bolnavi, desculți
Prin așteptarea de nisip.

Ei văd 'nainte sfânta oază
Și'ntreabă dac'o văd și eu,
Eu dau din cap și merg mereu,
În urmă-mi gloata'naintează.

Cu fruntea răzimată'n cer
Și frământând cu pașii lutul
Târăsc în urma mea trecutul
Căci mase viitoru-l cer.

IN TRUPUL LIVEZII

In trupul livezii macii visează.
Mi-e sufletul în soarele de-amiază
Pe holde risipit ca vântul cald.
Ne-a îmbătat minunea de smarald.

Văzduhul vibrează albastre coarde,
Sub talpă glia înfierbântată arde,
Și spicele tremură arzând sub soare, —
Armate cu lănci, necălătoare.

Cu pasul liniștit mergând mă leagăn,
Imi vine să mă culc pe luțul reavăn
Și să ascult cum lanurile cresc
Bogate din ogorul românesc.

Vântul îmi flutură părul și visele,
In suflet îmi zumzăe poeme — nescrisele,
Și beat de viață pieptul mi-l umflu,
De chiote văzduhu 'ntreg să-l umplu!

NU, TIMPULE...

Nu, timpule, să știi că nu plec.
Am hotărît să mi te 'nduplec.
Sădesc în azi un tainic mâne,
Alt azi va fi din el poimâne.
Și dacă multor par omidă,
Ei bine ! fi-voi crisalidă.
8. Iar cândva, cândva, de mă scutur,
Va înflori un roșu flutur.

SUNT COPACUL STRAJĂ...

Peisaj melancolic
In apele lunii
Mai ești pentru unii,
Aievea, simbolic,
Al țării din vis
Dorit paradis.

Afară din timp,
Afară din loc,
Din nenoroc și din noroc,
Indepărtat lunar Olimp,
In pală rază
Ei te visează.

Dar eu jos în lut
Am prins rădăcină
Și ploi de lumină
Mi-i dat să sărut
Cu mii de buze
Cu mii de frunze !

1. Sunt copacul strajă
Cu frunzișul treaz
Pentru cei de azi,
Și șoptesc o vrajă
Poate-o rugăciune
Pentru cei de mâne.

Nu știu dacă e
Să răsară flori
Din sămânța 'ce
O resfir în zori,
Totuși suferință
Seamăn și credință.

Iar de voi apune,
Una doar mă rog :
Fulger să 'ncunune
Creștetu-mi cu foc,
Ca să ardă pară
Peste 'ntreaga țară !

PE ACESTE ULIȚI

Pe aceste uliți rău pavate
Sună pasul meu nepăsător.
După stori capete ciudate
Vor să vadă noul fecător.

Nu cutează nimenea să 'ntrebe,
Câinii latră dincolo de gard.
Un copil salută. El pricepe.
Ochii tineri de mirare-i ard.

li arunc un zâmbet și copilul
Ca un zarzăr a 'nflorit sub cer.
— Fiul meu, curând, curând Aprilul
Va topi ce-a mai rămas din ger.

PESTE VEACURI

3
 Eu n'am dansat în jurul vițelului de aur
 Și prea puțin îmi pasă că 'n lume trec boem,
 Pun mai presus de toate o ramură de laur
 Și mai presus de lauri un viitor poem.

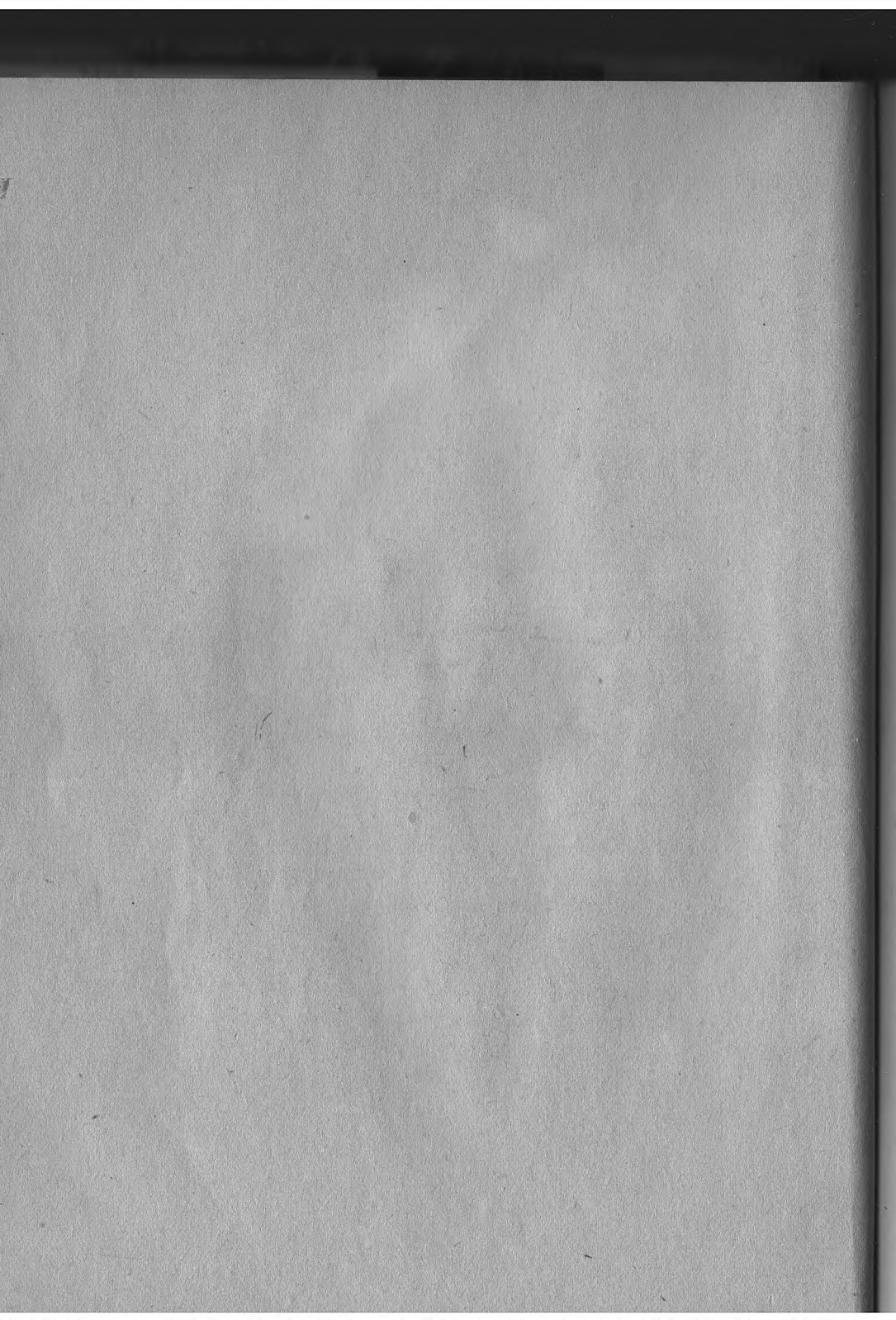
Da, șmecherii vor spune că-i imbecil să lupți
 Adulmecând în vreme cu Idealu 'n frunțe,
 Cu visuri svăpăiate și cu nădragii rupți,
 Când s'ar putea să nască un șoarece din munte.

12
 Ci eu cu pălăria trântită pe-o ureche
 Trec fluerând un cântec pe drumul îndrăsneț,
 Privind cum după mine, bolnavă, lumea veche
 Se surpă din temeieri într'un apus măreț.

Tai brazdă prin desișuri de îndoieli și-arunc
 Cu buzduganul vrierii hotar departe'n vreme,
 Va merge neamul ăsta spre el din tată 'n prunc
 Și veșnic mai departe hotarul o să-i cheme.

— Iar eu, de mult sub țărână, în fiecare an
 În primăvara blândă voi răsări în zori
 Și bucuros de jocul vieții năzdrăvan
 Le voi zâmbi la toate în chipul unei flori.

1 9 4 3

DRUMURI

Voi îmbrăca în negru
De sus până jos
Singurătatea-mi.
Ca luna August
Voi plânge cu jerbe de stele.
Dă grai de-acum, durerea mea superbă,
Fântânilor de cântece
Inchise ca 'ntr'un miez de munte
In sufletu-mi adânc.
Răsune iar cornul de moarte
Străbătător al ritmurilor mele.
Vă desfoiați, vă desfoiați
In măreția toamnei,
Ultime visuri !

Cu pasul meu lacom de drumuri
Eu deapăn distanțele ghem.
Cuvântul departe mi-i scump
Ca o femeie !
Imi flutură zarea năframe de nori
Și crestele munților îmi rîd
Cu dinți de zăpadă.

Obrajii mi-i mângâie codrii
Cu degetele crengilor,
Iar unda spumată a râului,
Ca prietenul câne,
Gudurându-mi-se la picioare,
Latră voios.
Inima-mi,
Clopot de nuntă,
Slăvește sărbătoarea Veacului
Când zorii desfășoară flamuri
De sânge și flăcări
Bogată urcă seva în tulpini
Vestind o primăvară fără seamăn !

În rodnicul cernoziom
Al sufletului meu
Am răsădit
Pomul iubirii de oameni,
Și 'ntr'o imensă 'mbrățișare
Strigând îmi dau duhul:
Viață, viață !

O, veacuri voi, mormane de ruine,
Să mai aștept eu timpul, care vine,
În purpuriu păun suit pe casă,

Când totul va fierbe, va arde
Și fluturând din steaguri și placarde
Va lăvui biruitoarea masă ?

Voi îmbrăca în negru
De sus până jos
Sjngurătatea-mi.
Ca luna August
Voi plânge cu jerbe de stele.
Dă grai, durerea mea superbă,
Fântânilor de cântece
Inchise ca într'un miez de munte
In sufletu-mi adânc
Răsune iar cornul de moarte
Străbătător al ritmurilor mele.
Zburați, zburați
In măreția zării
Voi, visuri aurii
A primăverilor ce vin !

Fragment

STEUA CU COADĂ

Multe buburuze sunt pe boltă.
Toate numai aur și argint !
Domnul trece mulțumit prin holdă,
Mângâindu-și barba și zâmbind.

Toate sunt precum le-a semănat,
Toate strălucesc fără greșală !
Ingerii mărunți foiesc, se sbat,
Lămurindu-i lui cereasca fală.

Insă dintr'un haos lăturatnic
lese-așa ca Dumnezeu s'o vadă,
Cu-un surâs pe buze cam șagalnic,
Și mișcând, încet, o stea cu coadă.

„Dar tu, blestemato, cine ești ?“
Se răstește crunt la ea Preabunul.
— Ea se 'ntoarce scurt dela cerești,
Desfăcându-și coada ca pănul.

Jos pe lut, cu spaimă și mirare,
Lumea speriată se adună.
Două babe-și spun în aiurare:
„Nu-i a bună, soro, nu-i a bună !“.

URSOAICA

Am dat în lături aripile porții,
Iar după mine am tras
Ursoaica de azur a nopții
Cu veriga de aur în nas.

Ciocanul inimii în toba pieptului
Bate sălbaticul joc,
Ursoaica joacă în fața înțeleptului
Și 'n fața acelora ce au doar noroc.

Hai joacă, ursoaică, sai sus,
Să râdă copiii, bătrânii de-a-valma —
Din 'naltele singurătăți te-am adus
Printre straturile cât palma.

Hai joacă și 'mbată-te singură
De propriul sânge, ca mine.
Vom fi plătiți: eu cu o lingură,
Iar tu cu faguri plini, fără albine.

Hai joacă, hai joacă mereu,
Căci până la urmă știu bine,
Doar tu mai rămâi și cântecul meu
Pierzându-se 'n tine.

GIUVAERE

Iubirea noastră cum a fost
Nu știe nimeni pe derost,
Doar rare regăsiri în minte
Ca giuvaere în morminte.

Aceste perle sunt probabil
Surâsul tău mereu amabil ;
Iar ochii, verzi pe cât se pare,
Smaragde două de valoare.

O broșă uite 'n chip de fluturi !
Inseamnă, poate că, săruturi.
Pe sâni ? pe gură ? pe pantof ?
Șagalnic vântul spune : of !

Intunecat acest inel
Evocă, dacă nu mă 'nșel...
— Dar nu mai știu nimic. Afară
Incepe altă primăvară.

PE O SCÂNDURĂ CU ACTINII

Când anemonele de mare
Pe luntrea noastră, o epavă,
Adânc sub undele amare,
Vor țese lumea lor suavă,

Neștiutoare de povestea
Acestui naufragiu mare
Și de furtunile acestea
La urma urmei trecătoare,

Când, din adâncuri, greu năvodul,
Odată 'n preajma înserării,
Va scoate la lumină rodul
Minunii coapte 'n sânul mării,

Și va privi uimit pescarul
De-atâtea frumuseți bizare,
De viața ce-a 'mbrăcat cu harul
Ei scândura din fund de mare,

Când în acvariu spectatorii
Se vor lăsa târîți de vrajă
Visând păjanii iluzorii,
Departa, pe-o 'ncercată plajă,

lubito, noi vom fi temeiu
Acestei noi minuni de jocuri,
* Cu sufletul zidit în steiu
Din vatra veșnicelor focuri.

Iar candizii polipi, în spațiu
Simbolizând mișcări ciudate,
Vor cere pururi cu nesațiu
Imbrățișările nedate.

LATRE CĂNII

Latre câinii cât le place,
Eu voi fi poetul totuși
Care din noroi va face
Să răsară mândri lotuși.

Stânca, rece la minune,
Tacă, tacă, grijă n'am.
Va crăpa ea, când voi spune:
Eh! deschide-te, Sesam!

DRUMUL MEU

Pegasul meu e murgul românesc.
 El știe doar poteca și urcușul
 Spre vârful către care năzuesc,
 Pe care pajuri mari își au culcușul.

9. Acolo e palatul din poveste
 Și Cosânzeana veșnic ne 'ntâlnită —
 N'o văd prin ceață, dar eu știu că este
 Și murgul bate vajnic din copită.

La poduri au să iasă de desubt
 Bălaurii cu capetele șapte.
 Va trebui cu dânșii să mă lupt
 Din zori de zi până târziu în noapte.

* Dar am să fac în sângele lor baie,
 Și limbile lor pune-le-oi în sân,
 Ca să le vadă zâna mea bălaie
 Când ziva va veni la ea să mân.

Iar de va fi ca steaua mea să cadă
 'Nainte de soroc pe drumul greu,
 Un alt fecior cu frunte de zăpadă
 Va duce mai departe drumul meu!

MELIȚA

Toată vara, toată toamna latră
Melița, melița.
Cad puzderii cânepile verii,
Cânepile toamnei cad puzderii
Cum le mușcă îndârjit și latră
Melița, melița.

Vrafuri albe — oase — împresoară
Melița, melița.
Iară ea, flămândă, mîncă, mîncă...
Melițo, mai vrei? — Mai adă încă!
Vrafuri albe — oase — împresoară
Melița, melița.

Iarna doar mai tace cât mai tace
Melița, melița.
Dar acuma iat-o iar la soare
Melița de cânepi tocătoare.
Încă tace. Oare cât mai tace?
Melița, melița.

Un fior prin câmpuri se strecoară:
Melija, Melija!
Tinerele fire de verdeață
Cresc superbe, pline de viață.
Dar prin câmp fiorul se strecoară:
Melija, Melija...

SECERE

Maci roșii aducători de somn
Năpădiră grânele bălaie.
Sclipirea secerii, un șuier prin holde, un zvon
Prin văzduhul chinuit de văpaie.

É multă veselie în această beție a morții,
Dar și mai multă tristețe —
Stăpână pe 'ntinderi momâia privește
Cu capul în cârpe, cu labe de bețe.

Cine s'alăpteze scâncetul pruncului
Uitat în răzor?
Aduceți urciorul cu apă 'ncropită,
Mai faceți pentru znopi legători.

Fata Morgana pe cerul încins
Minte 'n colori țipătoare;
Domnul întunecat pândește recolta bogată,
Ferit de arșiță de soare

Vântule, tu încotro te vei duce s'alini
Durerea rănilor și jarul frunților crețe?
Stăpână pe 'ntinderi momâia privește
Cu capul în cârpe, cu labe de bețe.

SUB CASIOPEIA

Cadența bocancilor, zornetul fierului
Pe drumul de pulbere, sub Casiopeia,
Pleacă departe compania treia,
Pleacă și gruietele sub 'naltul cerului.

Vara 'nfloriră maci roșii stepele.
Zac pretutindenea grămadă znopii —
Ce-o fi cu sufletul e grija popii —
Nechează zările turbate, ca iepetele.

76 De-acum e toamnă. Din nori alburii
Iarna rânjește cu dinți de zăpadă.
Mâne, măi frate cine-o să cadă?
— Scrie-ne, tată, când ai să vii?

Un măr atârnă putred pe creangă.
Gura obuzelor țărână mușcă.
Cineva doarme cu capul pe pușcă
Și poate visează zvon de talangă.

LA MINE 'N SÂNGE

Nimica nu mai am de spus.
Să vină de vor alții ca să 'nceapă
A pescui 'n această turbure apă —
Eu m'am întors cu spatele cătră apus.

Ca un bujor cu capul rupt,
Mă uit năuc la uriașul pom:
De fiecare creangă spânzură un om.
Nu, nu! aicea n'aș fi vrut să lupt.

44 Voi, nesătuilor de lupte,
Poftim gustați aceste fructe!

13. S'apleacă peste hartă Duhul Răului,
li roade rânza un turbat nesațiu
De sânge tânăr și de spațiu.
„Veniți!” urlă 'ntunecată gura Hăului.

Eu nu mai am nimica de spus.
Colcăe de putrede băltoace,
La fiecare pas cineva zace
Din răsărit ori din apus.

Hei! fraților, la mine 'n sânge
Istoria contimporană plânge.

DESJIN

Ce vă tot învolburați răzmeriți,
 Gânduri voi, în tigva mea bețivă?
 Ori tu crezi că soarta nu ți-o meriți,
 Inimă de-atâtea ori naivă?

8. Vezi și tu, nu-i tuturor dat
 Să se 'mbuibe 'n aurul vieții —
 Tata-i om sărac la noi în sat;
 Mai sărac sunt eu ca toți poeții:

12. Dar de-aceea ștrașnica mea liră,
 Nu te teme, nu te pun în cui —
 Cântul meu ca mana se răsfiră
 Peste jalea grea a veacului.

Dacă astăzi Blaga sau Arghezi
 Sunt mai mult decât Mihai Beniuc,
 S'or topi răcelile zăpezii
 Când va fi de-aicea să mă duc.

27. Și va fi nu peste mult aceasta,
 Pomul morții iată c'a 'nflorit;
 Umbra lui mi-a 'ntunecat fereastra
 Ce-am deschis-o cătră răsărit.

Văd mereu cum crucile de lemn
Ca trifoiul umplu zilnic huma —
Prietenii, prietenii! asta e un semn
C'a sosit și timpul meu de-acuma.

Muntele durerilor umane
Mi se 'nalță maiestos în față,
Sus pe culme tu, Nazaretane,
Stai cu crucea ta peste viață

Știu că nu mi-i dat să fiu la fel,
Ca tâlharul am trecut prin lume;
Mulțumit voi fi să pier ca el
Stîns în umbra unui mare nume.

— Să rostesc de-acum numele tău
In aceste crunte vremi buimace
Nu mă simt chemat și vrednic eu,
O, tu Timp aducător de pace!

13 - Dar în zori când va cânta cocoșul
Și vor curge noi lumini, pe frunți,
Stihul meu va fi păunul roșu
Beat de slavă dănțuind pe munți.

Vie-apoi prăpădul peste mine!
Vălmășit în marea turburare
Doar atât mai am să strig la tine:
Ai și pentru neamul meu iertare!

CÂNTEC DE PRIMĂVARĂ

In zădar vă zbateți și asudă
 Fruntea voastră galbenă ca ceara,
 Nu puteți, degeaba-i orice trudă,
 Să legați cu lanțuri primăvara.

6. Muguri noi fâșnesc din putregai,
 Infrunzește și'nfloreste țara.
 Și voi vreți, când noi intrăm în Mai,
 Să legați cu lanțuri primăvara?

11. Alte vânturi, proaspete, frământă
 Codrii tineri, zilele-s ca para.
 Vouă nu știu ce sticleți vă cântă
 Să legați cu lanțuri primăvara.

Nu simțiți apropiatul freamăt
 De furtună ce 'mpânzește țara?
 In zădar vă opiniți cu geamăt
 Să legați cu lanțuri primăvara.

In zădar vă zbateți și asudă
 Fruntea voastră galbenă ca ceara,
 Nu puteți, degeaba-i orice trudă,
 Să legați cu lanțuri primăvara.

CÂMP ROMÂNESC

Câmp românesc,
Iată-mă singur cu tine.
Macii roșii încă nu 'nfloresc,
Și-aceasta poate este bine.
În fața lor n'aș îndrăzni
Acum
Aci
Să vorbesc.

O veche poveste,
O superstiție poate,
Poate-un blestem
Ne face mereu, pe 'nnoptate,
Să mă chemi, să te chem.
Taina ta o simt înspicată
Prin bălăriile 'nalte.
O floare minunată,
Cum poate nu sunt alte,
Răsare viguroasă din ogor.
Buruienile prinse de spaimă
Se-adună, se chircesc și mor.

Tu numai, plină de faimă,
Înalți potirul tău:
Un crin, culoarea sângelui superb,
Luminat de flacăra albastră
A celor prăvăliți în hău,
Pe-acest pământ,
Pentru dreptate!

Coboară din cocoșa munților,
Trepte cu trepte,
În haine albe, cu coase drepte,
Cu cușmele pe zarea frunților,
Feciorii, feciorii
Urmașii, strănepoții
Horii.

Călăuzind mareața trecere,
Cineva 'n cer poartă o secere.

Câmp românesc,
În tine se varsă, foiesc
Odraslele tale semețe
Cu arsele, stoarșele fețe,
Dar aspre și crunte ca Moartea!
E ceasul pentru cei mișei,

Hehei!

Să li se deie partea!
Iar ca să'nceapă marea izbăvire
Ori neagra pierzanie,
Au venit la tine a primire
Străbuna 'mpărtășanie.

Potirul roșu mândru se ridică
În mijlocul mulțimii adunate
În juru-i cu sfințenie, cu frică,
În murmur stins, cu capete plecate.←

Nu vine însă preotul, nu vine.
Răbdarea se destramă în mulțime.
Și cetele se 'mprăștie ca turma
Pierzându-și iar în munte urma.

Câmp românesc,
Am venit la tine să vorbesc.
Macii roșii încă nu 'nfloresc.
Aceasta poate este bine.
În fața lor n'aș îndrăzni
Acum,
Aci,
Să grăiesc așa deschis cu tine.
Anii rod arginților zimții,
Copiii cărunțesc și mor părinții,
Iar pruncii pruncilor ce vin

Privesc peste ulucă la vecin.
Le face cu ochiul hambarul
Și porcul și vita și carul.
Și nici că simt, privind în depărtări,
Cum un străin le cată 'n buzunări.
Poveștile străvechi
De feți luptând cu zmei
Nu-și mai găsesc urechi,
Și zboară, funigei,
Pierind în zări departe,
Giulgiu al miresei moarte.

Câmp românesc,
Cresc buruienile, cresc.
Floarea minunată
Nu se mai arată.
Poate-a fost în mine numa?
Poate minte huma?
M'aplec înfrigurat peste țărână,
Și caut rădăcinile ascunse.
Un șopot ca de rece vânt prin frunze
Cuprinde țarina bătrână.
De-odată,
Flacăra roșie
Cu aripi de vifor,
Un vultur țâșnește 'n țările
Și rumenește zarea 'nfiorată
Din răsărit până 'n apus.

ILEANA

In codrul acesta vrăjit
Stejarii-s de două milenii.
Sub mușchiul de taină așteaptă
Făptura de vis a Ileenii.

Vestiți cavaleri din apus
Umblat-au mereu s'o găsească —
Un blestem ce-apasă pe codru
Schimbatu-i-a 'n piatră și iască.

Mari lotri cu nume temut
Cercat-au pe zână s'o fure —
Cadavrele lor putrezesc
In reavăn pământ de pădure.

Și zâna visează de veacuri
Un tânăr născut în dumbravă
Să vină să-i dea un sărut,
Trezind-o din vraja bolnavă.

E SLOBOD SĂ MAI CÂNT

Am coborât din munți și bolovani.
 Legendele lui Horia-mi curg în sânge
 În doina mea Ardealul plânge
 Și cer dreptate două mii de ani.

6
 Eu sunt trimisul timpurilor noi
 Eșit din rând cu cei ce scurmă glia
 Și totuși vin întrebător la voi
 E slobod să mai cânt în România ?

10.
 Ar trebui să-mi bag un sămădău
 Ca numărul dușmanilor să-mi țină.
 Ai ! ce-am să-i calc odată crunt în tină
 Necrujător, fără păneri de rău.

16
 Pușin îmi pasă că mă blăstămați
 Și m'alungați cu pietre ca pe câne,
 Destinul meu a fost și va rămâne
 Să-mi port revolta mândră sub Carpați.

Striviți-mă cu roata 'n Bălgărad,
 Fluierul lanului mi-l puneți în gură,
 Prin țărnul vostru 'nțelenit de ură
 Tot am să-mi tai cu cântecele vad !

TOT UNA-MI ESTE

Tot una-mi este de va fi să pier,
De n'o să stee cântecile mele
Nici cât o dungă palidă pe cer
Ce-o lasă'n urmă căzătoare stele.

7 Nu ȋiu să-mi fie bronzul în piață,
Să 'ntrebe gură-cască cine-am fost,
Aici și-acuma cât mai sunt în viață
Aș vrea să aibă verbul meu un rost.

10 Vreau țarina prezentului s'o samăn
Cum tatăl meu ȋăranul holda;
Cum crește grâul mândru fără seamăn,
13 Să crească'n urma mea revolta.

Ca spicele de grâu în vânt să miște,
ȋăranii cete-cete și să ceară,
Cu freamăte ce pot furtuni să iște
Să fie ei stăpâni pe 'ntreaga țară.

Vor clocoti străfunduri de mânie
Sub crâncenul, năprasnicul lor pas;
O sabie de foc pe cer va scrie
Că a sosit și pentru noi un azi!

Și sprijinind în furci și coase zarea
Alături cu codrii noștri, străbunii,
Ne-om legăna în valuri largi ca marea
Și vom striga cu vocile furtunii!

Iar de va fi să nu ni se răspundă
Și să ne râdă'n față cei mișei,
Dăm țării foc din dungă'n dungă
Și răsturnăm Carpații peste ei!

1 9 4 6

20

16

17

CU MII DE CAI PUTERE

Nu-s pui de domn, nu țin să par deștept.
Pe oameni îi privesc în față drept.
Ci 'n fața oricui clopul nu-mi ridic —
Părinții mei dau țării bob din spic!

N'ajung nimic? — De mii de generații
Noi tot muncim, și au ajuns tot alții...
Așa să fie, dacă-i dat așa.
Dar pân' la urmă tot se va vedea!

N'am cui vorbi, dar de vă spun de lancu,
Vă pipăiți în buzunare teancul
Bancnotelor furate: vă gândiți
Pe unde cât mai iute s'o tulăți.

Ori nu-i așa? — Hei, nouă sute șapte...
Il știm, îl știm! Și-i drept, e încă noapte.
Dar s'a 'nroșit a zivă 'n răsărit.
Umblați ca furnicarul răscolit.

Ați priceput: Cu mii de cai putere
Se crapă zorii unei alte ere!

Cluj, 1939

ULTIMA IUBIRE

Femei, grămezi de carne și minciuni!
Talentul meu de mult nu vă mai cântă.
Ci tot mai ard în sufletu-mi tăciuni
Pentru-a iubirii patimă prea sfântă.

7.
8.
Tu țara mea și tu popor de jos
Mi-aprindeți iarăși vălvătai în piept.
Mi-e gândul ca o spadă bătăios
In luptă pentru ceea ce e drept.

Dar teamă mi-i, și nu fără temeii,
Că pentru-această dragoste prea mare,
Măi frații mei,
Au să mă bage domnii la 'nchisoare!

Cluj, 1939

DUREREA ROMÂNEASCĂ

Ca în exil mă simt în țara mea!
Idoli străini, mari băutori de sânge,
Turbat s'au apucat aici să bea.
În jurul lor poporul meu se strânge.

Eu, băutor de vin și mare meșter
În cântec de iubire și de moarte,
Retrasu-m'am ca schivnicul în peșteră
De sgomotul petrecerii departe.

A trebuit să-mi pun căluș pe coardă,
Pe-a inimii, că prea era nebună —
De-acuma surd în suflet mai răsună
Și-mi biciuește carnea ca o joardă.

Voi, trecători alătura de vreme,
Dac'auziți cum cântecele plâng,
Să știți că'n miezul muntelui, adânc
Durerea românească geme!

București, 1943

ACESTA E DESTINUL

A fi copac în vijelie,
Corabie pe mare 'n clocot,
A ține predici în pustie
Când nebunia urlă 'n hohot,
Acesta e destinul!

A înțelege și a geme,
Privind cum neamul tău greșește
Și e strivit cumplit de vreme
Și el continuă orbește,
Acesta e destinul!

A ști că se putea și bine
Văzând și ultima scăpare,
Dar nu e cine, nu e cine
Să-ți dea o clipă ascultare,
Acesta e destinul!

Și a muri iubind poporul
Cu ochii 'n ochii lui: Stăpâne!
De ce mai rabzi cotropitorul?
Nu vezi? ăst Azi nu naste Mâne.
Acesta e destinul!

București, 5 Dec. 1943

A FOST ODATA UNUL HOREA

A fost pe-aici odată unul Horea...
Vi se face pielea de găină?
De ce? Doar nu el dobândi victoria!
Și la urma urmei tot n'o să mai vină!

Mi se pare însă că mai sânt
Oarecari nepoți prin munte.
Ei! dar cine-ar îndrăzni azi pe pământ
Pe voi să vă 'nfrunte?

Sunteți cei mari, deși nu cei mai tari.
Și știți poporul e prost.
Mai spânzurați doi trei vizionari
Și totul va sta cum a fost.

Ori poate-aceste mari fierberi
Vă dau insomnie?
Puneți la uși o mie de cerberi
Și încă o mie!

De altfel (sigur nu sunt însă)
Se poate să vă cruțe.
In orice caz, s'aveți averea strânsă
Toată 'n căruțe !

Argintul, aurul, pietrele!
E pusă viza pe pașapoarte?
Slugilor, păziți-le vetrele,
Boerii pleacă departe!...

București, 5 Dec. 1943

UMBRA LUI GELU

Codrule, tu știi mai bine și ounoști.
Eu văd numai pete roșii-brune.
Dar jalea vestitelor oști
Doar tu o poți spune.

Ascult și eu frunza: vibrează,
Scrâșnește 'n rugini ca oțelul.
De-o mie de ani tu auzi cum nechează
Calul lui Gelu.

Mi-e teamă, bătrânule codru, mi-e groază!
Copite rup stâncile 'n trap.
Cine-și așează
Coiful de aur al lunii pe cap?

Gemând mă proptesc de primul copac:
Sunt zale!
Alerg prin pădure buimac
Și-i miros de sânge pe vale.

Vai mie! aici este moarte, blestem!
Eu însumi printre umbre o umbră,
Pe cine să chem?
Gelu de-o mie de ani prin codru tot umblă!

București, 5 Dec. 1943

PRIN PĂDUREA BLESTEMATĂ

Nu râde, nu surâde!
Fii crunt ca o mască primitivă,
Și mai ales prefă-te de-o potrivă
Cu-aceste suflete hâde.

Taci. O vorbă nu spune.
Nu privi înapoi.
Cu pasul sigur treci printre strigoii
Și printre vrăjitoarele nebune.

Aceasta e pădurea blestemată.
Nu te lăsa ispitit de năluci.
Nainte mereu să te duci
Și numai înainte cată.

Auzi? Te strigă din urmă.
Te-au cunoscut.
Fă-te că n'auzi, fii mut.
Altfel te curmă...

București, 11 Dec. 1943.

LINIȘTE DE AMIAZĂ

Pe-aici au trecut odată puhoai.
Acum, alb în soare, sclipește pietrișul,
Iar Crișul
În matca lui leneș se'ntinde, se'ndoaie.

9. Urechi între pietre — scoicile —
Ascultă ce spune răchișilor vântul.
Vadul își murmură cântul
Și foile sâsâe ca șerpoaicele.

10
* Peste adâncă dălbina
Sar peștii în aerul tremurător —
Ai zice: un mare scamator
Aruncă pumnale 'n lumină.

Ros țărmlul înalt se prăbușe lin
Cu timpul în luptă, cu valul.
Paște în liniște calul
Tăcerilor mari din senin.

Plopul, ridicat peste lanuri,
Ca un semn,
Uitându-și o clipă făptura de lemn
Simbolizează elanuri.

O cioară, cu pui de găină în gură,
Se lasă pe-o creangă uscată.
Și 'n calmul azur un nour — o pată —
Aduce aminte de zgură.

Pe-aici au trecut odată puhoai
Dorm undele Crișului.
Ci scoicile — ascultă în trupul pietrișului
Cum troznesc, trezindu-se oasele Crișului care se 'ndoaie.

1944.

BĂTRÂNUL MEU

Pe unde trec, pe unde mă duc
Lumea privește, șoptește:
Acesta e poetul Beniuc,
Știe șapte limbi și rusește.

Dar mama mă așteaptă 'n sat.
Ea nu-mi cunoaște niciun vers.
Numai tatăl meu e supărat
Că 'ndrug uscate și verzi.

„Tu n'ai ajuns nici șef de cabinet“
Îmi scrie câte-odată trist.
„Ce leafă are un poet?“
I s'a mai spus că-s comunist...

Pe vremea, în sat, numai cizmarul a fost.
Și l-au băgat ca pe un hoț la dubă,
Măcar că nu era un prost —
Dar asta-i altă bubă.

— Și totuși stând sub vechiul tei umbros,
Cu ochelari pe nas și slovenind arar,
Se bucură bătrânul și-i fălos
Când îmi citește numele 'n ziar.

TOBOȘARUL TIMPURILOR NOI

Nimenea nu știe până mâne
Ce se mai alege și din noi —
Fost-am totuși eu și voi rămâne
Toboșarul timpurilor noi.

Cântecelme mele de pierzanie
Prevesteau de mult acest război —
Eu eram în mândra Transilvanie
Toboșarul timpurilor noi.

Am venit pe malul Dâmboviței
Să sădesc maci roșii în noroi —
Roșii maci pe malul Dâmboviței
Toboșar al timpurilor noi.

Iată azi, cu mii de cai putere,
Timpuri mari s'anunță pentru noi.
Eu voi fi — se cere, nu se cere —
Toboșar al timpurilor noi.

Zâna mea deprinsă cu tristeți,
Pune peste jale nou altoi:
Bucurii să cânti ai să te 'nveți,
Toboșar al timpurilor noi!

București, 3 Sept. 1944.

MESAJ GAROAFEI ROȘII DELA CLUJ

Lungi patru ani purtarăm dorul
Garoafei roșii dela Cluj —
Garoafă roșie, nu plânge,
Că ne vedem acuș, acuș!

În dreptul inimii te-oi pune
Ca semn al vremurilor noi —
Garoafă roșie, ții minte?
De mult visăm așa noi doi!

Învăjbitorii de popoare
Au încercat să ne despartă —
Noi ne vorbeam prin rădăcini,
Sub linii strâmbe de pe hartă.

În temniți vrut-au să mă bage,
Pe tine vrut-au să te rumpă —
Noi ne-am păstrat credința vie,
Garoafă roșie și scumpă!

De-acum logodnei punem capăt,
Curând începem nuntă mare —
Garoafă roșie, mireasă,
Nimic nu ne mai stă 'n cărare.

Chiar de va fi să pier în drum
— Doar Moartea m'a păscut mereu —
Garoafă roșie, de-apururi
Vei înflori pe pieptul meu!

București, 3 Sept. 1944

AJUN DE SĂRBĂTOARE LA CLUJ

Toropit, bătrân, pe coastă,
Dormitează lănced Clujul.
Sună Someșul în vale —
Pe Feleac — pustiu urcușul...
Cătă 'n zare catedrale
Și adastă, tot adastă.

Astă noapte Primăria
A visat cocoș pe turlă:
Roșu fâlfâia ca focul.
Și-au sunat oșteni din surlă —
Poate c'a sosit norocul
Pentru Pătru, Ion, Maria.

16
Vești mai mândre ca'n povești
A zvonit pe frunză vântul.
Nemeșii s'au strâns la sfat:
Șoaptă, spaimă, li-i cuvântul —
Vin, sosesc, ne 'nduplecat,
Oști rusești și românești!

Unde să mai fugă domnii?
Drumurile li se taie.

Taie-li-se și genunchii,
Le prășesc arici rărunchii —
Prinși sunt în năvod ca somnii!

Râde hâtru badea Toader;
El știa ce o să iasă —
Dă cuțitul la tocilă —
Are-un steag în pod la casă —
Și zău, n'o să-i fie milă! —
Știe cizma care-l roade...

Doarme Clujul somn de moarte.
Dar s'a deșteptat Feleacul.
Chiuind privește 'n vale
Și s'ar da de-a berbeleacul
Pân' la cele catedrale —
Sună tunuri de departe!

București, Oct. 1944

UN OM AȘTEAPTĂ RĂSĂRITUL

Livretul militar, diploma de doctor
și câteva lirice sbateri.
Pe deal,
Liniștită,
Moara de vânt.
Oglinda lacului
Se 'ntunecă 'n seară.
Pe-o casă părăsită
Cântă cucuvaia.
Stelele sunt departe.
Răcoare.
Ce bine-i acum
Să te-aduni cu ai tăi
La masă
Sub lampa cu petrol!
Un câine latră pe străinul ce trece.

Singur.
Și drumurile duc în întunerec.
Tăcere.
Diamante — stelele —
Sgârâie sticla albastră a nopții.
Și câmpul e deșert.
Un zid neterminat

Paragină, miros de cucută.
Meşterul aici
N'a pus în temelii un suflet.
Iar mâne
Vor eşi la soare şopârle
Pe pietrele 'ncălzite

Mâne!
Soarel
Aici e o vatră de foc.
Sub cenuşă — spuză.
Din crengile bătrâne
Jâşneşte flacăra.
Trecutul e un butuc
Pe care stă un om
Cu faţa luminată
De vâlvătaia focului.
Cu faţa luminată
Un om
Aşteaptă răsăritul.

Bucureşti, 5 Martie 1945.

DROPIA ROȘIE

În inimă, pădurea-i doar un svâcnet.
Dar în furtună fagii sună, sună...
Ce svonuri cumplite, ce scrâșnet!
Pădurea-i nebună!

Și voi ați venit cu căpestre
Să duceți furtuna la iesle?
Copitele cailor ei
Vă 'mproșcă 'n priviri cu scânteii.

Viforos, în carul de foc,
Trece printre nouri marele Prooroc.
De vocea lui bubue văile — adâncile —
Și crapă și scapără stâncile.

Un brad arde torță, lângă abis.
Poate că un mormânt s'a deschis.
Cine-a 'nviat? Cine strigă prin întunerec?
Sunt legat în lanțuri și nu pot să mă desferec.

Oțelul e jar și inimile 'ngheață.
Vai! vai! de s'ar face dimineață!
— Nu plânge, nu te teme,
Am scăpat de blesteme.

Luna fuge ca un strigoi
Cocoșul s'a 'ndurat de noi.
S'a luminat în răsărit pervazul,
Zorile-și lipesc de geam obrazul.

Iar peste șes — aprinsă dropie —
Soarele roșu se 'nalță, s'apropie.

București, 5 Martie 1945

ZIUA MEA

Idilic și elegiac
Nu pot fi eu, zădarnic.
Sunt fiul unui neam sărac
Ce s'a luptat amarnic
Pentru pâne.

Versul mi-i dur
Ca mâna pe coarnele plugului.
Și știu să 'njur
Când floarea belșugului
Mi-o ia un câne!

A îndurat îndurerat.
A fost destul.
Paharul tău înveninat
Ia-l, du-l,
Răbdare!

Veștește, ciocârlie, ziua mea.
Al nostru-i pământul
Din care fierul va mușca
Rupându-l
Și răsând în soare!

București, 5 Martie 1945.

VULTURUL RAZBUNĂRII

Nu are Horea mormânt.
Domnii-l tăiară și afară-l lăsară.
Un vultur s'a hrănit din trupu-i sfânt
Și vulturul nu poate să moară.

Pe creste pribeag
Veac după veac,
Sboară, tot sboară,
Și vulturul nu poate să moară.

Domnii visează urât.
O ghiară îi strânge de gât.
Un plisc le scobește ochii, urechile —
S'au prins blestemele, străvechile!

Și vulturul încă
Din stâncă în stâncă
Tot sboară, tot sboară
Și nu poate să moară.

Asudați, domnii se trezesc din somn.
Vai ! vai ! ce greu e să fii domn...
La ușile lor încuiate
Mai adaogă lăcate.

Iar sus pe Carpați
Vulturul povestește la frați
Că nu poate să moară,
Nu poate să moară...

S'adună toți vulturii stol,
Sub cer se rotesc rotocol
Și cad viforos peste lume,
Pe Horea să-l răzbune,
Pe Horea să-l răzbune !

București, 6 Martie 1945.

NOI, CEI DEPRINȘI A CHIUI 'N CĂCIULĂ

Noi cei deprinși a chiui 'n căciulă,
Azi liberi, ne simțim ca 'n haine nouă;
Umblăm de parcă am păși pe ouă
Și mânuim cuvântul ca pe-o străină sculă.

Parcă ne lipsește jugul pe grumaz
Și bâta între coarne.
Căutăm un iz de mămăligă 'n carne
Și când ne merge bine, ni-i năcaz.

Am vrea, și nu știm nici noi ce.
Confundăm, femeia cu tutunul.
Visul visat, frumosul, e și nu e.
Doream, și n'am murit până la unul.

Ce să ne facem? Ce să făptuim ?
Lumea e jale și nădejdi,
E flori crescute peste țintirim.
Inimă, tu nu vrei să 'nflorești ?

București, 18 Martie 1945.

VESTEȘTE EROUL...

Tristețile toate le știu !
Din bucurii — o parte.
Mult am vorbit despre pustiu
Și despre moarte.

Dar iată că roșii bujori
Din bălării au crescut.
Poți tu suflete ori
Nu poți să stai mut ?

Noi doine pe naiuri se cer,
Nou glas în cimpoaie.
Hei ! șovăielnice Lucifer,
Azi nimenea nu se îndoiaie !

Pe dealuri ard focuri,
Iar tulnice-adânci
Cheamă la sfintele jocuri
Pe naltele stânci.

Bate un vânt peste ape
Ce mătură neguri, miasme —
Din mâluri vieața desgroape
Noi nuferi, noi basme !

Iar tu, amețite poet,
De noua beție cuprins,
Vestește eroul în glorii boghet,
Măreț, neînvins !

București, 17 Aprilie 1945

CUCUVAE ȘI CIOCĂRLIE

Cucuvae fost-am până ieri,
Iar de astăzi, iată-s ciocărlie.
— Spușu-v'am eu, domnilor, boieri,
C'ășa o să fie !

N'ați crezut, nu vă era pe plac.
Adevăru-i însă adevăr :
Poartă fata unui om sărac
O garoafă roșie în păr.

Ei ! și ce-i ? o poartă, și atât !
Nu vă 'ntreabă nimenea de pungă,
Nu vă strânge nimenea de gât —
Dar, vieța-i scurtă, vremea lungă...

Iar în vremea lungă poate...
Dar aceasta nu mă mai privește !
Peste vechi morminte ruinate
Tânăra pădure crește !

Crește și tu, cântec din azur,
In mărețul, răsărit de soare,
Crește, crește, cum cresc împrejur
Lanuri de mătăsă foșnitoare !

București, 3 Aprilie 1945.

UN PRIETEN A CĂZUT PE TATRA

Prin munții abrupti
Ai plecat să te lupți,
Prietene, prietene !

Pe creste, prin văi
Cumplitele bătaii
Spintecă stâncă și cetine.

Prin șira spinării,
In clipele disperării,
Moartea își flueră horele.

Nechează văzduhul
Și sângele foșnește ca stuhul.
Vai ! orele nesfârșite, orele !

Dar vine atacul.
Te prinzi de piept și cu dracul !
Ce-i aia moarte ?

— Lalele galbene, roșii garoafe...
Și morții nu are cin' să-i îngroape —
Mort, cu tăbliță la gât și departe.

Pe urmă, ce-a mai rămas ?
Prietenii au fost la parastas
Și-au fost omorâți o zi întreagă.

Ei ! dar libertatea nu e glumă !
Peste morții din humă
Vieața e scumpă și dragă.

București, 4 Aprilie 1945

23 AUGUST 1944

Suflete, adă-ți aminte,
Limbă tu, caută cuvinte
Și spune
Pe meștere sirune
Cum s'a 'ntâmpat !

7. Ei ! lira mea, strașnică liră,
- Putea-vei tu oare,
- Cu urlat cumplit de sirene,
- Să câști cum se iviră,
- Greoaie, mărețe, alene,
- Zorile roșii ?

August era luna.
Iar ziua — douăzeci și patru.
— Dar struna,
Dar struna aceasta — la dracu !
Prea-i slabă...
Ce sunt ? Poet sau babă ?

Dă-te îndărăt, să-ți iai avântul.
Altfel, va cădea cuvântul
Ca mazărea izbită de părete.
Curaj ! Incepe, poete !

În carne vie svastica
Rodea mușcând și se rotea,
Se tot rotea și tot mușca
În carne vie svastica.

Lui Isus
I-au împletit cunună
De svastici și-l târau în sus
Pe Golgota, sub lună.

Convoaie lungi
De Niebelungi
Mergeau departe.
În fruntea lor, bătrâna Moarte.
Pe urma lor
Foc și pârjol,
Pară și fum,
Sânge și scrum,
Pustiu și gol!

Se tot rotea și tot mușca
În carne vie svastica.

Călăreții fantastici
Purtau în loc de pinteni svastici.
Din ochi le țâșneau lăcuste,

Iar de sub cruste, de sub zale,
Li se revărsau bale
Ce înnecau țărâna, vieța...

Și 'n carne vie svastica
Se tot rotea și tot mușca.

Ei ! dar la Stalingrad
Ceva s'a îniâmplat !
Ceva s'a întâmplat !

13. Innebunita haită
Fuge, se vaită,
Blestemă, sudue,
De fuga ei pământul dudue.
Impleticiți în svastici
Cavalerii fantastici
Râmă, dărâmă
Ca mistreții
Să-și facă loc prin nămeții
Roșii de crime.
O cărare să-și caute
Spre Berlin,
O pârte...

Dar vin, vin !...
Pe urmele lor !...

Asurzitor
Crucea cu ghiare
Ucigătoare
Se 'nvârte, se 'nvârte.
— Nu mult mai are —
Ne spuneam.
Și adăstam...

Ci mâniosă,
Neputincioasă,
Se înfigea încă
Adâncă
In trupul nostru sătul de răbdare
Incârligata ghiară.

August era luna.
Dar ziua nu sosise.
Numai din zările deschise
Venea, veneau într'una
Voci de motoare,
Argintate cocoare...
Cerul crăpa 'n așchii și schije.
Fără cuvânt,
Omul stătea sub pământ,
Topit de spaimă și grije.

Dar cineva 'n umbră
Tot umblă, tot umblă,
Zornăind din cătușe,
Căutând parcă o ușe,
Incercând la chei,
Una, două, trei...
Și rupe țâțâni și lăcate.
— Hm! cine băjbâie 'n cetate?
Mormăie paznicul,
Mișcându-și bățul, năpraznicul...
Bate-l-ar sfântul,
Inghiți-l-ar pământul.
Sst ! Tăcere. Adoarme iar tântul.

Iar ochii nădejzii deschiși
Privesc în beznă ficși.
Nădejdea e trează
Și 'n umbră lucrează, lucrează,
Rupe gratii, grilaj.
Curaj ! curaj !

De-odată
Pe boltă steag roșu s'arată !
Intreg răsăritul e steag purpuriu :
Așteaptă, că viu !

Au sărit ușile !
Iar cătușele
Au încolăcit,
Zornăind mulțumit,
Labele marilor potăi,
Măinile sfinților călăi !

August era luna.
Ziua — douăzeci și trei
Spre douăzeci și patru !

Dușmanul e 'n Vest.
Intoarceți armele.
Foc !

12 Și cot la cot
Soldatul roșu,
Ostașul nostru
S'au dus
Biruitori cătră Apus.

La București,
Un an i-acuma,
Nuntea turbat cerut cu huma,
Prin tunuri, flăcări și ruine
Noi așteptam vremea ce vine.
Urechea pândea avionul,
Iar somnul,

De zile și zile, primise
Ca Argus o mie de ochi, fără vise,
Treji, văzători de coșmare.
Dar inima, inimă bătea biruitoare !

Pe-acoperișul cel mai 'nalt din oraș
Poetul sta de veghe,
Scrutător peste kilometri și leghe,
Și așteptând un noraș,
Un nour, un vișor,
O furtună izbăvitoare,
Un vânt, o ploaie cu soare !

Atunci a zărit
Venind din Răsărit
Spre Colentina
In fruntea vitezei oștiri
Pe Tudor cel din Vladimiri.

Atunci a văzut
Pe tanc, în picioare,
Puternică, biruitoare,
Luminând cetatea,
Cu flamură roșie 'n vânt,
Libertatea
Inaintând, înaintând !

București, 23 August 1945.

1 MAI 1945

Pe vechile, ruginite coarde
Cum am să cânt, să descânt
Această nouă vieță ce arde,
Ce vine năvalnică 'n tropot,
Intâiul Mai slobod
Pe românescul pământ ?

Graiului nostru, deprins
Cu pumnul tău, suferință,
Ii dă astăzi nouă ființă
Puterea cea mare, de ne 'nvins
Uriașul cuvânt :
Libertate !

Ne tremură buzele, aproape
Că plângem, șoptindu-l.
In brațele dedate să rupă, să darme, să sape
Nu știm să strângem, ori strângem prea tare
Odorul acesta prea drag,
Prea gingaș pentru asprele noastre palme murdare.

Și totuși, vocile noastre,
Obișnuite doar să geamă,
Vor despica țăriile albastre

Cu cântece noi
Ca niște goarne de aramă.

Din inima ruptă,
Din vechiul strigăt de luptă
Sbucnește 'n tărie,
Tu cântec de bucurie !

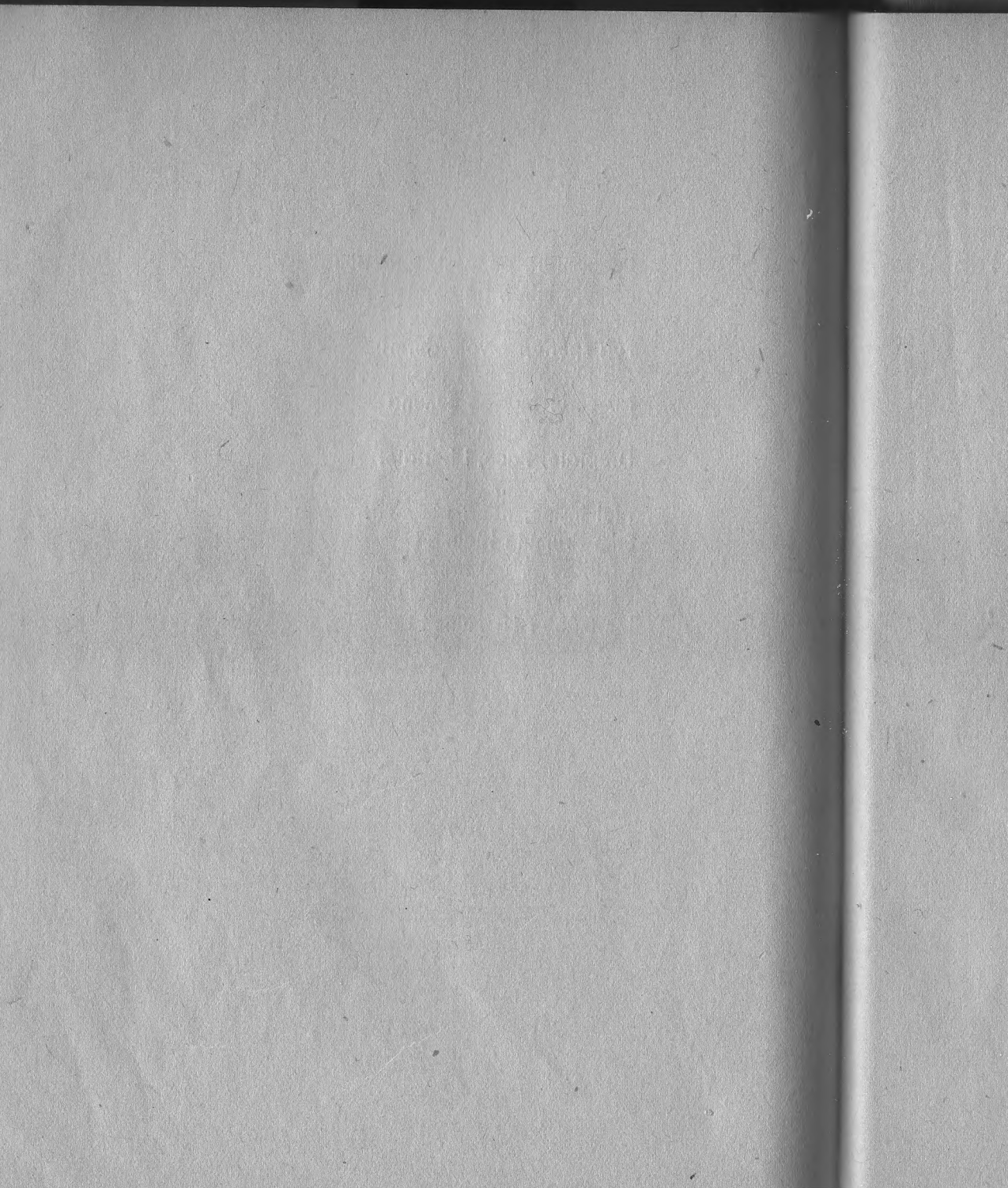
- Ei ! muncitorilor !
A voastră e ziua măreață !
Din străbunul Armindeni
Răsare azi pretutindeni
O nouă vieață !

În umbră sunt încă la pândă,
Tovarășe ține la pas !
Și ochii în patru
La cel care umblă să vândă
Lasă pe creștet să-i cadă
A pumnului tău cruntă osândă !

Intinde frățesca ta mână,
Cernită de lucru 'n uzini
Plugarului vajnic ce ară
Cu trudă bătrâna țărână
Sub zarea încinsă
De rumene lumini !

- De-apururi, pe veci, totdeauna
- Rămâie înfipt, pe cetatea primăveii
- Drapelul tău, Libertate !
Fug speriați bivoli durerii
Ca turme de nori împrăștiate;
Iar cerul încinge cununa
Unui nou curcubeu:
Dreptate, Pace, Libertate.

Noi înșine, nouă poruncă,
Știm drumul : Nainte !
— Slăvește azi falnicul praznic
Al marei mulțimi muncitoare,
Iar mâne : La muncă !

VERSURI NOUI

CU PLUGURI TRASE DE TRACTOARE

Timpul a eșit din cuvinte
 Ca un pui din găoace.
 De-acum începe singur să se joace,
 De-acum la vorbe goale nu mai ia aminte.

Poeților, voi fete bătrâne,
 Unde vi-s rimele rare, imaginile ?
 Ingălbenesc, necitite, paginile
 Și nu mai speră niciun mâne...

- Și eu mă uit la vechile-mi poeme
- Ca un tanchist la sulită și arc.
- 12 - S'a dus poezia întomnatului parc
- Și tristele iubiri din altă vreme.

Cu pluguri trase de tractoare
 Am arat țarina tristeții —
 Aud subt bălăriile vieții
 Cum cresc bogate lanuri viitoare.

20 Lumina 'n valuri peste noi se lasă
 Ca marea se deschide viața larg.
 In luptă 'naintează 'ntreaga clasă,
 Ca vasul cu steag roșu la catarg.

LUMINIȘ

M'am săturat să-mi număr anii
 Ca un călugăr negrele mătării.
 Focul de-afară, focul din mine
 Va trece cu pârjol peste ruine.

5. - Tristele vechi mucegaiuri,
 Cu grije păstrate 'n herbarii,
 Să ardă : Furtuna pe naiuri
 Să cânte noi arii !

Nu voi căuta poteca ascunsă
 Din toamna trecută sub frunză.
 Eu simt pe umeri aripi de condor.
 De sus, cu codrul am să mă mășor.

Și feara lui, temuta feară,
 Imi va cădea odată'n ghiară —
 Pe unde mă voi fi luptat cu ea
 Pădurea pologită va zăcea.

Pădurarul o să-și spună sie :
 „Pe-aici trecu de bună seamă un balaur”.
 Iar soarele va cerne colb de aur
 In luminișul care va să fie.

AH, POEZIA

Ah, poezia timpurilor noi
Cu vechituri la fite-ce etaj !
Unde-i tristețea carului cu boi
S'o punem și pe dânsa la garaj ?

Iar tu poete, scris pe firma școlii,
N'ai vrea mai bine o cinzeacă ?
Ți-s gândurile negre ca sobolii
Și ochii tăi mai triști ca cei de vacă.

Mereu ne-ai spus de sângele tău cum e :
Steag roșu'nfășurat în vine.
Azi rătăcești în frac pe lume
Cu glasul tău de cobe pe ruine.

Mai fii melancoliei bună gazdă
În timp ce noile tractoare
Înmormântează fără cruci subt brazdă
O lume putredă ce moare.

BUJORI

Tare-i amărât Unchiul Novac,
C'a semănat cartofi și-au răsărit bujori.
Ce să-i fac ?
N'a avut noroc el de feciori.

Spusu-i-a pe vremuri Moș-Ilie :
„Nu dați mă băiatul pe la școli !”
Gândurile-l sapă sub chelie
Ca niște soboli.

Un nepot a iscodit cu trudă
Unde vine Moscova pe hartă.
Cu ochelarii pe privirea udă
Cătă Unchiul doar doar o să vadă...

„L-au trimis, că-i om cu'nvățătură,
Poate că va face bine țării...”
Și privind cu jale'n bătătură
Se gândește că l-am dat uitării.

Ce să-i fac ?
Curtea e pustie de feciori.
Asta-i soarta Unchiului Novac :
A semănat cartofi, au răsărit bujori.

BOIERUL

Sătul de aur ca o căpușă
De sânge, boierul se plânge,
Mângâindu-se pe gușă,

Că n'are scaun, dar are crampe
Și stă 'n întuneric
Și-aprinde lampe

Și'ncearcă lacăte și chei.
Un șoarec trece covorul.
Cine-i ?

Nu-i nimeni mi s'a părut
Și-atât.
Zice boierul cu mâna pe burtă
In care aurul face urât.

Gheorghe sluga în grădină
Dă cu cutea pe coasă.
Boierul suspină.

Dar ceva i se năzare.
Ei ! Gheorghe lasă cositul acuma
Și mergi la culcare.

Nu pot boierule că abea m'am sculat
Și acuma pe rouă
Trifoiul e bun de tăiat.

Boierul se duce în casă
Și'ncearcă dânsul să doarmă
Dar nu poate de coasă.

SEARA CADE

Seara cade ca o sentinelă de moarte.
Mișcat, plopul șoptește o rugă.
S'aude râul aproape, departe,
Ca lanțul ocnașului ce-ar vrea și nu poate să fugă.

Stelele n'au mai fost aprinse.
Și lucrurile par, cât mai apar,
Cu o grea funingine ninse —
Pe alee — vântul oftează solitar.

Amintirea-i o frântură de fosilă
Din care-ai vrea să reclădești minuni.
Acum de toată lumea și de tine-ți este milă.
Ce păcat că oamenii nu-s buni.

Lacrimă. Ori poate prima stea.
Dar cine mai are timp să aștepte ?
Și totuși mâine soarele va apărea
Cu razele ca sulilele drepte.

MEȘTEȘUG

De ani și ani glasul meu tace.
Tristețea cea veche am pus-o eu însumi pe goană.
Și dragostea chiar, cea fără prihană,
De fel nu se apropie încoace.
Am chemat alți oaspeți
Mai tineri, mai proaspeți,
La masă
Și i-am adăpostit în casă.
Dar sunt așa de mici
Acești voinici
Că nici nu știu să le spun pe nume,
Dar mi-te să-i trimit în lume !
De'ncercare l-am pus pe unul să mîne
Stelele și luna la pășune.
Nu știu ce-a făcut, ce-a dres,
Că până la urmă s'a ales
Cu luna plină de glod
Peste tot
Ca o rață bălăcită în băltoacă.
Și când să dee stelelor ovăș din troacă
A aflat la înmărat
Că's mai puține.
„Lupul beznei le-a mâncat,
Stăpâne“.

Altuia i-am dat un vraf
De cuvinte să le șteargă de praf
Și să le așeze pe o poliță la rând.
A scăpat coșul cu ele
Și a venit cu hâburile plângând.
Puteam să nu-i ard vreo trei nuele ?

Al treilea, s'a dovedit și el.
A luat niște ritmuri mai grele,
Ca niște verigi de oțel,
Și tâmp
A priponit Pegasul în câmp,
Să nu sboare, ci-că,
Pe țarcă, pe nimică !

Of ! Imi-vine să mă duc
Și nu știu încotro s'o apuc.
Și totuși trebuie să stau, să rămân,
Amărât și bătrân,
Să cresc această seminție nouă,
S'o scutur de vis și de rouă,
Să-i acopăr cu lut rădăcinile,
Să-i potrivesc pe creștete luminile,
Până ce în purpur îmbrăcat,

Dimineața până în zori,
Va pleca cel mai viteaz dintre feciori,
Ca fiul lui Roș împărat,
În lume
Cu viața să se cunune.

DESPĂRTIRE

Cântece mici de tristețe,
Dragoste, moarte,
Și tu, tinerețe,
Te închei cu această carte.

De marea furtună aici
Sunt semne numai, prevești,
Și câteva strigăte mici,
Poate cărturărești.

Să știi, cititorule, însă,
C'aici e'nceputul.
Eu am văzut nevăzutul
Desbrăcându-se'n fața mea plânsă.

Pierzanie, cântece noi,
Femei, poezie,
Și voi, orașe pierdute, și voi,
Căzuților în bătălie,

Stați martori ai marei minuni
Când albă, măreață,
Vis și viață,
Zeița născu din genuni.

Adio, cântece vechi, adio ruine !
Pe linia dreaptă a razei solare
In zare
Nou drum s'a deschis pentru mine.

ALTE CÂNTECE

Hei ! fabricanșilor de fum
Și negustori de apă chioară !
Nu credeți c'o fi vremea, de acum,
Să sune cântec nou în țară ?

Pecinginea cuvintelor de tângă
Vă copleșește sufletele încă,
Și glasul sfâșiat ca o mătasă coaptă
Nu îndrăznește să se 'nchege 'n faptă.

Mici duișii, tristeți de funigei
Vă mucezesc în sânge lenevoase,
Și coaja vorbelor subțiri v'apasă
Ca pe o râmă treapta grea de stei.

Și-i strigățul, peste pământ, de-o șchioapă
Și vrerea luntre scufundată 'n apă.
Mai trageți cu urechi de scoică moartă
La lira de păienjenisuri, spartă.

Și vi se pare cum că nu e
Cristos ca voi bătut în cue.
Ori ne'nțelesi în umbră stați și 'n hrube
Lingându-vă plângând pe bube.

De zorii fragezi vă feriți ca de strigoi
Și soarele vă doare ca o rană,
Iar peste mugurii cei noi
Vă pare rău că se revarsă mană.

Ci eu am suferit la timpul său
Și am gemut cu țara de durere
Și-am opintit să dăm cu rău 'n hău
Așa precum se cere !

Iar câte-odată poate că-mi aduc
De Țalea veche 'n cântece aminte
Și-mi vine greu și nu știu încotro s'apuc
Și mă întreb dacă mai pot 'nainte.

13 Dar coruri noi răsună 'n țară nouă,
Pădurea crește tânără și deasă,
Și din țărâna proaspătă și grasă
Se 'nalță holde 'n rouă.

Și-atunci când pretutindeni e putere,
Voi nu cunoașteți cântul ce se cere ?
— Nu clopote bătute 'n dungă,
Ci cântec de îndemn la muncă !

CEI TINERI CE VIN

Sufletul ăsta de bice,
De bîce,
De ace și alice,
Sufletul ăsta al meu
De lacrimi este greu.

Dar vai ! mă tem să vărs un strop,
Că vine potop,
Cu jale și plângere
Și tot pe atîta înfrîngere.

Iar drumul înainte e mult
Și nu pot s'ascult
Pe deplin
Decît pe cei care vin.

Ei vor face dreptate
Tuturor.
Li aud ca pe-un cor
De tinere voci și curate.

Că am să-i văd
Eu însu-mi, nu pot și
Dar cred,
Și vor veni !

PAHAR DE VIN

Am spart butoiul bucuriei,
Dar nu pot îmbăta butucii.
Veniți, copii, voi cei mai tineri !
Lăsați să stee singuri cucii.

Nu vă uitați că rar mi-i părul
Și sur ca sara cea de toamnă.
Ca să s'așeze bine vinul
A fost hei ! trudă grea în cramă.

Picioare au călcat în bute
De fată jună și curată
Și, poate că voi nu veți crede,
Dar o rămas nesărutată.

Iar astăzi când în cupă joacă
Măgele aurii curate,
Să știi că-s albele picioare
Și sărutările nedate !

VISURI AMEȚITE DE LUMINĂ

Trecutul meu asudă lacrimi
Ca zidurile închisorii —
Atâtea nopți și zile acre
În anii destrămați ca norii !

Și câte, și câte tristeți
Îmi înfloriră în suflet bureți !
Prin mucegaiurile verzi
Tu amintirea mea te pierzi.

Înima în cumpănă coboară
Și bate 'ncet, de crezi că dă să moară.
Iar gândul obosit și șters
Mai șchioapătă și se oprește 'n mers.

Numai privirea 'ntr'una trează
Veghează ne'nterupt veghează.
O, și n'a vegheat în zadar,
S'a 'nvrednicit odată de har.

O amintire scumpă totuși am.
Odată când cântau cocoșii
Mi-au bătut cu degetele 'n geam
Zorile miresmați și roșii.

Și inima de-atunci mi-i plină
De visuri amețite de lumină.

PIEPTIȘ

Că eu sunt ori e altul, apoi lasă
Să spună cei ce au ținut o coasă
În mâni ori plugu'n brazda sfântă,
Și cine-or spune ei, acela cântă.

6
Nu-mi trebuie nici slavă nici belșug,
Cum n'am vrut și n'oi vrea vr'odată jug.
Dar cum ai mei n'au întreat vr'odată
De trebuie câmpia semănată,

Așa și eu, cu mâna plină,
Arunc semințe de lumină
Și nu mă'ntreb de voi cuelge,
Dar pân' la urmă s'o alege !

Eu grabă n'am ;
Și-așa ne știm noi neam de neam.
C'o fi un an, c'o fi o mie,
Dar ziua mea tot va să fie !

Ț A R A

De vrei să știi, nepoate, cine-am fost,
Istoria învaț-o pe de rost
Și află că mă trag din țara
Peste care luminează para
Coroanei de fier înroșit
Pe fruntea lui Doja cel vestit.
In țara ceea au zdrobit c'o roată
Pe Horea, c'a pornit flămândă gloată
Să sloboadă omul de sub jug
Și să strice blăstămatul nemeșug.
12. In codrii țării prin frunziș răsună
Fluera lui lancu cea nebună,
Pe care l-a mințit și l-a 'nșelat
Mincinosul de'mpărat.
Acolo, fiecare colț de stâncă
Povestește încă
De cumplite răsvrătiri
A celor mulți, sătui de stăpâniri.
Fiecare val trecut pe peatră
Scrâșnește parcă mânios și latră
Ca la un dușman ce dă târcoale
Noaptea, pe furiș, prin vale.
Și unde miști, unde te duci,

Morminte-s peste tot, și cruci.
 Iar spicele din țarină, când cresc,
 Sug sânge omenesc.
 De-aceea pânea tăinue virtute
 Și mari puteri necunoscute,
 Și apa când o bei e vie
 Cu duh și cu fiori de băătălie.
 De-aceea, măi nepoate, când mă 'ndemn
 Să scriu, îmi pare că fac semn
 Cu coasa dreaptă : Înainte !
 De-aceea-grunțuroasele-'mi cuvinte
 Nu-s duiosii dulcege, ci porunci
 Ori arme de omor cu care-arunci
 În cei ce ni s'au pus de-acurmezișul
 Și-au vrut să lege 'n lanțuri munții, Crișul.

Nepoate, ca să-mi fii moștean,
 Eu am să-ți las o carte, două.
 Dar tu să știi că 'n ele-i viața nouă
 Ce-a frânt și doborât-a pe dușman !

CHIVĂRĂ ROȘIE

Umbla prin munți atunci Chivără Roșie...

— Cine-i? De unde vine?

— Taci, că-i bine !

Zicea poporul

Și'nvârtea toporul

Printre cei câni

Dușmani bătrâni,

Câni de dușmani,

Mari bogătani,

Fiare flămânde — 'nsetate

De aur, de-arginți, de bucate,

De păduri de brad și fag

Și de sânge de iobag.

Prin codri, pe vârfuri de steni,

Prin falnicii Munți Apuseni

Umbla pe-atunci umbla

Și spaimă 'n domni băga

Chivără Roșie.

Horea-l știa, îl întâlnește

Aievea, nălucă, pe drumuri, în vise,

Când înșelat

Se 'ntorcea dela 'mpărat,
Și chibzuia ce-o să facă.
Pentru țară și lumea săracă.
— Pune să facă poporul.
El știe !

I-a zis Chivără Roșie
Lâng'un isvor ca de apă vie.

8 - Umbra moșul rătăcind pe țară :
„Hai la cercuri de legat ciubară!“
10 Șargul rupea peatra cu copita
Calea lungă, și amară pita.

Colo 'n miezul muntelui
Zăcea ochiul dracului,
Aurul, aurul,
Peste el balaurul.
Ce bălaur ? Poate om...
— Om !
Dacă-i om și cine-i domn !

— Cum să fie om, fărtate,
Cine smâncă din furate ?
Nici nu samănă nici ară,
Numai umple la hambară.

4- Nemeşug, nemeşug !
Nu te-oi prinde eu la plug,
Ca să vezi şi tu, sireace,
Pânea albă cum se face ? !

Umblă fără hodină
Prin sloată, pe ploaie, prin tină,
Prin munţii silhii,
In casa ori şi cui,
Văzut — nevăzut,
Adăstat şi temut,
Eşit parcă din focul de pe vatră
Născut parcă in crestele de peatră.
Roşeaţă, zare mare,
Când soarele răsare,
Chivără Roşie.

— Soţioară dalbă,
Grădină cu nalbă,
Singură vei sta de-acum,
Că eu plec la drum.
Horea m'a chemat,
Crişan m'a strigat :
— Vino, Cloşcă, iute vină,
Să trântim cu domnii 'n tină,
Şi să-i punem la uscare

Sus în gorunul cel mare,
 Și să nu li se urască,
 Punem corbi să croncănească
 Și ciori să-i înveselească,
 Cu clonțul și cu ghiara
 Să le mângâie carnea

La Cărpiniș,
 Gloata e iarbă, frunziș.
 Vin oamenii păcură
 Din codru, din vale, din măgură,
 — Horea 'ncepu să le spună :

„Aice 'n hârtii așa sună,
 Că de-acum

12. — De nemeșie

— Scrum să s'aleagă și fum!

— Și legea a noastră să fie !“

Să fie, să fie, să fie !

Strigară

Oameni, codri și veacuri în țară,

Dar Toma Gurgui :

„Părinte protopoape,

N'ai putea dumneata să ne spui

Mai de aproape

În hârtie

Ce scrie ?“

Și popa dă să descâlcească —
Ce scrie în hârtia 'mpărătească.
„Oameni buni !
Toate cele spuse sânt minciuni.
Aici nimic nu-i scris
Din ceea ce Ursu Nicola a zis“.
„Cum, ludă ?
Precista și toți sfinții Părinți !
Indrăznești să ne minți ?
Glasul tău dracu-l audă !
Iscoada ladului !
Sluga Necuratului !
Na ! Barbă de țap !“
Și-i dete la cap
Cu barda
Ion al lui Ciocarda.

Blăstăm ! Păcat !
Au ucis protopopul.
Prăpădul ne paște, potopul —
Se crucea norodul înfricat.
Dar printre ei se ivise călare
Din țarină, din zare
Chivără Roșie !

Și popa rămase uitat
Intr'o băltoacă de sânge 'nchegat.

Dormi tu grof, dormi tu grofiță
Dormi tu blăsiămată spiță,
Dormi tu viță de stăpâni,
De stăpâni inimi de câni,
Mânca-v'ar ștreangul și plumbul,
Crește-v'ar pe gropi porumbul,
Jeli-v'ar corbul și cioara,
Pomenească-vă ocara !
Căci pe Criș de când vi-s voi
Paște jalea prin zăvoi
Și amarul sus pe coastă
Paște din nădejdea noastră,
Paște-v'ar carnea omida,
Usca-v'ar pieptul obida.
Face-v'ați vraf de gunoi,
Să 'mplânidăm furcile 'n voi !

Lui Crișan, în vis,
O strungă de lumină s'a deschis.
Prin ea, din soare-răsare,
Se arătase călare,
Cu spadă în sânge muiată,
Urmat de-o năvalnică gloată,
Chivără Roșie.

— Am înjeles,
Grăi Crișan Cumplitul
Și dând la tociță cuțitul
Plecă la dires.
Atunci bătrânul Criș
Se zice c'a scrâșnit din pietriș
Și s'a ridicat în coadă
Ca să poată să vadă
Nunta'n Crișcior,
Unde moartea dănțuia într'un picior.
Și el însuși zice s'a adăpat
Cu sânge pân' s'a 'mbujorat
Și a început să verse foc și pară
Peste-a Zărandului Țară.
Focuri ardeau noaptea pe vârfuri,
In văi concăneau corbi lângă stârvuri.
Din sat în sat
Crișan umbla mâniat,
In frunte, cu galbena cruce, —
Nu mai știau domnii unde s'apuce,
Căci moartea sărea pe furis
Din tufiș.
Ori înșfăca de-a dreptul
Pieptul —
Inapoi, înainte,
Morminte, morminte, morminte !

La Trăjcău,
Câte-un căpău, câte-un dulău
Mai încerca, turbat, să muște,
Pân'apucau sătenii să-l împuște.
Unguri viteji, oameni iobagi
In spaimă nu puteai să-i bagi
Nici cu cătane 'mpărătești,
Nici cu povețele popești
Și cât ai zice crezul, ei pe loc
Au pus bisericii lor foc.
Iar pe urm'o ungueroaică jucăușă
A dănțuit prin sperlă și cenușă
Cu moțul care cu o zi 'nainte
Văzuse cum umplea o flinte
Venind pe cal
In goană de pe deal
Chivără Roșie !
La Viena, șarpele de împărat
A visat un vis nemaivisat,
Se făcea că dintre purpuri s'a ales
Un om cu fes,
Ori poate că era cu comănac,
Ba nu, era căița unui drac
Pe capul unui slujitor împărătesc...
Nici asta nu,
Căci dintr'odată îi păru

Că sub căciula blestemată cresc
Popoare ce se scoală, se răscoală
Și cer o nouă și mai bună rânduială
Și vor să-l dumirească din topor, din coasă,
Ce rânduială trebuie aleasă.
Și când se pregătea să strige
Simția de-odată, în gâtlej, cârlige.
Și împăratul s'a trezit
Plin de sudoare și înnebunit.
Curând către ținuturi transilvane
Au pornit batalioane de cătane,
Grumazul țării să-l îndoaie 'n jug,
Să rupă 'n roți pe cei ce nu s'apleacă,
Și să ridice doborâtul nemeșug
S'aducă bici s'aducă jaf și clacă.
Sus în codru
Arde focu
Șade lângă foc cioporu'
De fărtași
Incrunțași
Străji într'una se perândă —
Stau dușmani pe văi la pândă.
Dar în fundul codrului,
Numai urma lupului,
Numai drumul corbului
Subt streășina norului.

Și nici baba cu bobii,
Nici oștenii cu roibii
Nu știu care-i peșterea
Unde-i Cloșca și Horea.
Popi și protopopi,
Vedenii din gropi,
Cu-un slujbaş domnesc
Păhare ciocnesc
Și se sfătuesc
Pe Horea să-l vândă,
Pe Horea să-l prindă
Și, buni târgoveți,
Nu s'ajung din preț.
— Mai dă dumneata.
— Mai lasă, părinte.
— Ba io n'oi lăsa,
Jur pe cele sfinte !
Dă treizeci de zloți
Și vând și pe soți.
Judecară domnii judecară,
Pe Horea, pe Cloșca mi-i tăiară
În cetate la Bălgrad
Și carnea le-au aruncat
Păsărilor cerului,
Și fiarelor codrului,
Viermilor pământului,

Și bății vântului,
Biciirii ploilor,
Sloatelor, noroaielar,
Doar le-o șterge urmele
Din toate inimile...
Dar judecătorul cel bătrân,
Galben ca lămâia, chel și spân,
Increțește fruntea și gândește,
Se gândește și apoi grăiește !
Să nu fi scăpat de judecată
O jivină și mai blestemată ?
— Chivără Roșie !...
Lătrară rânzând
Toți judecătorii.
Dar de-odată norii
Colo 'n răsărit
Cumplit s'au roșit
Și judecătorii
Au îngălbenit.
Stă la masă
Doamna preoteasă
Cu o pâine 'n mână albă, coaptă
Și o întinde popii ce așteaptă ;
„In numele tatălui și fiului..“ dar când
Dă s'o rupă, pâinea se despică sângerând
Ca o inimă de om junghiată

Și sângerează masa toată.
 — Cad popii îngroziți și se apleacă
 Cu fruntea în pământ
 Și murmură : zlojii vânzării...
 De-odată, ca din pământ,
 Din fundul de purpur al zării
 S'aude tunând
 „Vine județul cel greu,
 Județul cel drept al poporului meu”
 Și'n zare
 S'arată călare
 Chivără Roșie !

27.XII.1948.

MIHAI BENIUC • VERSURI ALESE

CUPRINSUL

	Pagina
1938	
Drum în sus	7
Intrare	9
Vulturul de foc	11
Cu sanie fără clopoței	13
La Șebiș ori în altă parte	16
Trecere	17
Indoiala bate icuri	18
Cântec despre melc	19
Făt-Frumos	20
Tovarășii copilăriei	22
Aicea printre ardeleni	27
Poețiilor tineri	28
Ursul românesc	34
Poveste de Crăciun	36
Cele trei corăbii (fragmente)	40
1940	
Răsărit	45
Sania nebună	47
La drum	49

	<u>Pagina</u>
Pe colinele cu lanuri	51
← Coloana de atac	52
← Calea Moșului	53
Cu fruntea răzimată 'n cer	54
In trupul livezii	55
← Nu, timpule	56
Sunt copacul strajă	57
Pe aceste ulji	59
← Peste veacuri	60

1943

Drumuri (fragment)	63
Steaua cu coadă	66
Ursoaica	67
Giuvaere	68
Pe o scândură cu actinii	69
Latre câinii	71
Drumul meu	72
● Melija	73
Secere	75
Sub Casiopeia	76
La mine 'n sânge	77
Destin	78
← Cântec de primăvară	80
Câmp românesc	81
Ileana	85
E slobod să mai cânt	86
Tot una-mi este	87

1946

← Cu mii de cai putere	91
Ultima iubire	92
Durerea românească	93
Acesta e destinul	94
A fost odată unul Horea	95
Umbra lui Gelu	97

	<u>Pagina</u>
Prin pădurea blestemată	98
Liniste de amiază	99
Bătrânul meu	101
— Toboşarul timpurilor noi	102
Mesaj garoafei roşii dela Cluj	103
Ajun de sărbătoare la Cluj	105
Un om aşteaptă răsăritul	107
Dropia roşie	109
Ziua mea	111
Vulturul răzbunării	112
— Noi, cei deprinşi a chiu 'n căciulă	114
Vesteşte eroul	115
Cucuvae şi ciocârlie	117
Un prieten a căzut pe Tatra	118
— 23 August 1944	120
— 1 Mai 1945	127

VERSURI NOUI

Cu pluguri trase de tractoare	133
Luminis	134
Ah, poezia	135
Bujori	136
Boierul	137
Seara cade	139
Meşteşug	140
Despărţire	143
Alte cântece	145
Cei tineri ce vin	147
Pahar de vin	148
Visuri amejite de lumină	149
Pieptiş	150
Țara	151
— Chivără Roşie	153

